THE

GOSPEL ACCORDING TO ST. JOHN,

TRANSLATED INTO

The Mpongwe Language;

BY

MISSIONARIES OF THE AMERICAN BOARD OF COMMISSIONERS
FOR FOREIGN MISSIONS,

GABOON, WESTERN AFRICA.

NEW YORK:
PUBLISHED BY THE AMERICAN BIBLE SOCIETY,
INSTITUTED IN THE YEAR MDCCCXVI.

1852.

Mem.
BS
325
M77
John
1852

NTYANGO-MBIA

NLI

JŎN.

EWONJO I.

GW'AVAKILI avegagi Igamba, nl'Igamba ny'aloani nli Anyambia, nl'Igamba nle Anyambia.

2 Nyo vegagi gw'avakili nli Anyambia.

3 Yâma yodu y'avangio ndĕ; nl'aza yĕ gavâ zyel'ezâmedu z'avangio zi re pango pa.

4 Nl'ayĕ aloani emĕnlâ; nl'emenlâ z'avegagi ozange w'anlaga.

5 Nle be nungunia ozange go mpiri; ndo mpiri yi kotiza wo.

6 Avegagi onlomi o romio avila gore Anyambia, ini nyĕ nle Jŏn.

7 Ayĕ vieni go mieza *anlaga* g'oŋwanja w'Ozange, inle; waodu kâ jivira nli yĕ.

8 Ayĕ, e pegaga Ozange mewânâ, ndo *aromio* go mieza g'oŋwanja w'Ozange mewânâ.

9 *Mewâ* wo vegagi Ozange rĕti, wu nungunia omedu o bia go ntye yinâ.

Digitized by Google

10 Avegagiĕ go nyte, nli ntye y'avangio nl'aye, kâ ntye y'amie yĕ.

11 Aṽieni gore mŏngi yĕ, ndo wi bŏngĕ.

12 Ndo gore ontango w'awŏngiĕ, gore wao aveni ngulu go doana awanla w'Anyambia, inle; gore wao w'ayiviri gw'ini nyĕ:

13 Wi re jana nli ntyina, genâ nli ntŏndini y'ozyonli, genâ nli ntŏndini y'oma, ndo y'Anyambia.

14 Igamba ny'agalui ozyonli, nl'aloani nl'azuwe, (kâ'zuwe avoni ivendi nyĕ, ga ivenda ny'oŋwanla wa Rerĕ omo,) ralie nl'ombia nl'orĕti.

15 Be bulia Jŏn g'oŋwanji wĕ, nl'arongiĕ, inle; Winâ, nle yĕ o gambio nli miĕ, inle; Ayĕ o bia go nyumi yam, e be pinjo viaganu nla miĕ; kânde avegagi go bosyo yam.

16 Nla gw'ijonia sĕ, si re'zuwe du dĕngo pa ombia nl'ombia.

17 Kânde ivanga avenio nli Mozĕs, ndo ombia nl'omiĕnle w'aṽieni nli Jisu Krais.

18 Zyel'oma o re jena pa Anyambia gw'egombi yedu; ndo Oŋwa onlomi omo *w'Anyambia* o re go ntono ya Rerĕ, ayĕ arumini *yĕ*.

19 Minâ nle ibulia si Jŏn, gw'aromi Iju imĭnisĕ nl'Ilivait avila go Jeruselĕm, go bambiĕ, inle; Awĕ mande?

Digitized by Google

20 Be mĕmĕ, e danda; ndo amĕmi, inle; mi aranga Krais.

21 Nle be bambia wao yĕ, inle; Ndo mande? Awĕ nle Ilaias? Be jivirĕ, inle; miĕ *ga* yĕ. Awĕ prŏfĭt meyânâ? Nl'ayivirĕ, Nyawĕ.

22 Nle be bulini wao yĕ, inle; Awĕ mande? inle; azuwe kâ jivira wao w'aromi'zuwe. O bulia sĕ g'okuwâ?

23 Be buliĕ, inle; miĕ nle inyoi ny'oma o tonga gw'igi'volo, inle; Vangani mpânlâ y'Anyambia gore, ga nt'awuli prŏfĭt Aisaia.

24 Nla *mŏngi* w'aromio, w'Ifaraisi.

25 Be bambia wao awuliniĕ, inle; ndo o baptaizaga sĕ, jâgâ awĕ *ga* Krais, genâ Ilaias, vanganli prŏfĭt meyânâ?

26 Nl'ayiviri Jŏn gore wao, inle; miĕ baptaizaga nl'anĭngo: ndo om̃âri o kumanla gore'nuwe, o re'nuwe am*ie* yĕ:

27 Winâ nle yĕ, o songa miĕ, o pinjo viaganu nla miĕ, intyozyo s'atangi sĕ mi azyele nyanga yi puruna so.

28 Isauñ meyinâ y'alendio go Bĕtebara g'ozamba wi Jŏrdŏn om̃âri gw'avaptaizagi Jŏn

29 Ntyugu'm̃âri, Jŏn ayeni Jisu e bia gore yĕ, nl'awuliĕ, inle; Vona Onw-idâmbe w'Anyambia wi tomba ibe si ntye!

Digitized by Google

30 Winâ nle yĕ, o gambio nli miĕ, inle; go nyumi yam bia oma o pinjo viaganu nla miĕ; kânde avegagi go bosyo yam.

31 Ndo mi amie ye; ndo, inle; e ga ruminio gore Isreĕl, yenâ abia miĕ baptaizaga nl'anĭngo.

32 Be mieza Jŏn awulia, inle; mi ajeni Inlinla nyi suminla avila g'orovva ga ibembe, ny'avvataminli aloani gore yĕ.

33 Ndo mi azye mie yĕ; ndo o romi miĕ go baptaizaga nl'anĭngo, ayĕ wulini miĕ, inle; gore oma o yeno ndâ, inle; Inlinla nyi suminla aloani gore yĕ, ayĕ mĕmo o be baptaizaga'nuw, nl'Inlinla Ivia.

34 Be jena miĕ nl'awulia mie, inle; Wina, nle Onwa w'Anyambia.

35 Ndo viaganu ntyugu'mâri, be kumanla Jŏn nl'ongili wĕ mbani;

36 Nl'ayeniĕ Jisu kĕnda, be buliĕ, inle; Vonani Onw-idâmbe w'Anyambia!

37 Be jâgâ ongili wĕ mbani e kamba, azongi wao Jisu.

38 Avizi Jisu nl'ayeni wao wi songĕ, awuliniĕ wao, inle;

39 Anuwe buta mande? Be jivira wao yĕ, inle; Rabai, nyi pivia, inle; Onlĕnji, o doana gwĭ?

Digitized by Google

40 Awulinič wao, inle; Yogo jeněni. Be bia wao ayeni mbora y'aloani yě, nl'aloani wao nl'ayě ntyugu mě: kânde ny'arueni igomi ny'agwěra.

41 Andrew oŋwângwě wi Saimŏn Pitěr oŋ̃âri gore wao avani w'ayâgiu Jŏn *e kamba* nl'azongič.

42 Aye longe děnga oŋwa reri yěmě Saimŏn, nl'awulinič, inle; Azuwe alěngi Meisaia; nyi pivia, nle; Krais.

43 Nl'aṽagič yě gore Jisu. Gw'ayeni Jisu yě awulia, inle; Awě nle Saimŏn oŋwa wi Jona: oŋ̃a be fwelio Kifas; nyi pivia'nle; ido.

44 Ndo ntyugu y'azongi, Jisu aṽeli kěnda go Galaili, alěngič Fĭlĭp nl'awulinič, inle: Zonga mič.

45 Ndo Fĭlĭp avegagi go Bětsaide nkala yi Andru nli Pitěr.

46 Be děnga Fĭlĭp alěngič Netaneěl nl'awulinič, inle: Azuwe alěngi yě o rěndio nli Mozěs gw'ivanga nl'Iprŏfĭt, inle; Jisu yi Nazerět oŋwa wi Josěf.

47 A wuli Netaneěl gore yě, inle; Eza ivia edu zi bia avila go Nazerět: Be jivira Fĭlĭp, inle; Yogo jena.

48 Gw'ayeni Jisu Netaneěl bia gore yě,

Digitized by Google

awulia nle yĕ, inle; Vona Isreĕlait rĕti azyele nl'ovono.

49 Be jivira Netaneĕl awulia, inle; O mieni miĕ gwĭ? Be jivira Jisu awulini yĕ, inle; gw'avegagiâ zoli erere zi fĭg, Fĭlĭp ṽeliagâ râ mi ayeniâ.

50 Be jivira Netaneĕl awuliniĕ, inle; Onlĕnji, awĕ Oŋwa w'Anyambia; awĕ Oga wi Isreĕl.

51 Be jivira Jisu awuliniĕ, inle; kânde mi abuliniâ, inle; mi ayeniâ zoli erere zi fĭg, om̃a jivira? o be jena isauñ impolo viaganu nla yinâ.

52 Nl'awuliniĕ, inle; Rĕti, mi buliniâ, inle; Avila gw'egombe zinâ o be jena oroṽa zange, nl'Ienjĕl s'Anyambia panda nli sumina gore Oŋwa w'onlomi.

EWONJO II.

NDO ntyugu yi ntyaro avegagi ijombanla go Kene yi Galaili; nli ngwĕ yi Jisu aluvio vâvâ.

2 Be fwelio Jisu nl'ongili wĕ gw'ijombanla.

3 Gw'aṽeli wao ivĕ, ngwĕ yi Jisu awuliniĕ, inle; Wi zyele nl'ivĕ.

4 Be bulinio yĕ nle Jisu, inle; Om̃anto,

Digitized by Google

mi are nl'awĕ sĕ? igwĕra nyam nyi pa bia.

5 Be bulia ngi yĕ gore ingongo, inle; Ezâmedu zi bulinio ndĕ'nuwe, lendani *zo.*

6 Ndo vâvâ avegagi dovio pa ibuwaga y'anĭngo orovĕa, go mpangini y'ijovunla s'Iju, emâri zi toana gĕnizo vani ge raro.

7 Be bulinio wao nli Jisu, inle; Yoniani ibuwaga nl'anĭngo. Nl'ayoni wao yo ralie koanga g'ogwana.

8 Nle be bulinië wao, inle; Yirani venâ kâ toana gore oma w'ewonjo z'inya. Nl'aroani wao *nyo.*

9 Gw'alembi oma w'ewonjo z'inya alembië anĭngo m'akalui ivĕ, kâ yĕ amie gw'avili mo: (ndo inyongo s'ayiragi anĭngo, w'amieni,) oma w'ewonjo z'inya avĕeli yĕ onlomi o jomba;

10 Nl'awulinië yĕ, inle; Omedu e dovia ivĕ ivia gw'alonga; ndo ja w'ajŏnga kwĕkwĕ, gambĕnle *ivĕ* ive; ndo o simbia ivĕ ivia, kao gw'egombe zinâ.

11 Yinâ nle lemba longa y'alendio nli Jisu go Kene yi Galaili nl'aruminia ivendi nyĕ; nl'ayivirio yĕ nl'ongili wĕ.

12 Avila go nyinâ be kĕndĕ azumina go Kepŭrneŭm, ayĕ, nli ngi yĕ nl'onwângi yĕ

Digitized by Google

nl'ongili wĕ; nl'aloani wao gogo y'intyugu s'akwĕ.

13 Ndo ntyago yi ntigo y'Iju y'aluo piĕre, nle be kĕnda Jisu avandia go Jerusalĕm.

14 Nl'alĕngiĕ go nago mpolo y'Anyambia mŏngi wi kola inyare nl'adâmbe, nl'imenga nl'ipengakainia s'aniva *wu re* tugetu:

15 Ndo gw'avangiĕ onyĕnya w'igâli imiango, be kâgunia waodu avila go nago mpolo y'Anyambia'nl'adâmbe nl'inyare; be bonla aniva ini *mŏngi* pengakaini, awonla itavoro bundu;

16 Nl'awuliniĕ wao wi kola simenga, inle; Rombani ya yinâ: av*a*ngani nago ya Reri yam nago y'igolino.

17 Nle be jonginia ongili wĕ, inle; yi re tĕndo pa, inle; itŏndi sipolo si nag'wâ s'anyeni miĕ.

18 Be jivira Iju nl'awuliniĕ, inle; Elemba nde zi tuminio ndâ'zuwe, inle; o denda isauñ meyinâ yodu?

19 Be jivira Jisu awulini wao, inle; Ruguniani nago mpolo y'Anyambia yinâ, mi be fâ nŏngunia yo vâ ntyugu ntyaro.

20 Nle be bulia Iju awulia, inle; Agomi m'impuma anlai, nl'impuma orova anlogio

nago mpolo y'Anyambia yinâ, oña kâ fâ nŏngunia yo vâ intyugu ntyaro?

21 Ndo minâ agambio ndĕ g'oŋwanja wi nago y'Anyambia y'okuwĕ-mĕ.

22 Sambo, gw'anlŏngwĕ avila gw'ijuwa, ongili wĕ w'ayongini, inle; awulini wao yenâ; be jivira wao irĕndâ nl'agamba m'awulio nli Jisu.

23 Ndo gw'avegagiĕ go Jeruselĕm go ntyago yi ntigo, go *ntyugu* y'igeva, be jivira awenge gw'ini nyĕ, gw'ayeni wao lemba y'alendio ndĕ.

24 Ndo Jisu e po okuwĕ gore wao, kânde amieni waodu;

25 Nla e pegaga isyâlâ yi bulinio nl'omedu g'oŋwanja oma; kânde amieni nt'are oma.

EWONJO III.

NDO avegagi onlomi w'Ifaraisi ini nyĕ nle Nĭkodimo, enlami z'Iju.

2 Ayĕ mĕmo aṽieni gore Jisu ogwĕra nl'awuliniĕ yĕ, inle; Onlĕnji azuwe avoro, inle; awĕ nl'onlĕnji w'aṽieni avila gore Anyambia, kânde zyel'oma kâ denda lemba yi dendo ndâ kao Anyambia doana nl'ayĕ.

3 Be jivira Jisu awuliniĕ, inle; Rĕti, mi buliniâ, kao oma fâ jano nyŏngâ nyĕnle,

Digitized by Google

azyele ngulu yi jena inlŏngâ ny'Anyambia.

4 Nĭkodimo awulinĭĕ, inle; oma kâ fâ jano sĕ ja atueni onĕrŏ? kâ fâ jinginla gw'iwum nyi ngi yĕ nyŏngâ yi mbani, avâ jano?

5 Be jivira Jisu, inle; Rĕti, mi buliniâ, kao oma ajano nl'anĭngo nl'Inlinla azye ngulu yi jinginla gw'inlŏngâ ny'Anyambia.

6 Eza z'ajano nl'ozyonli, zi re ozyonli; nl' eza z'ajano nl'Inlinla zi re inlinla.

7 Riga mama, kânde mi abuliniâ, inle; vâ jano nyŏngâ nyĕnle.

8 Ompunga wi pĕvina ga nte tŏnda wo, kâ'nuwe jâgâ inyoi nya wo, ndo o mie nkova ya pila wo, genâ nkova yi kĕnda wo: yenâ re nl'omedu o jano nl'Inlinla.

9 Be jivira Nĭkodimo nl'awulinĭĕ, inle; isauñ yinâ yi be dona sĕ?

10 Be jivira Jisu nl'awulinĭĕ, inle; Awĕ nl'Onlĕnji wi Isreĕl kâ mia isauñ meyinâ?

11 Gĭlĭgĭlĭ, mi buliniâ, inle; Azuwe kamba nte re'zuwe avoro, nli bulia nte re'zuwe jena pa; ndo anuwe jivira nte bulia'zuwe.

12 Jâgâ mi abulini'nuwe isauñ yi ntye, kâ'nuwe ayivire, anuwe kâ jivira sĕ ja mi bulinia'nuwe isauñ y'orovă?

13 Ndo zyel'oma re panda pa g'orovă, kao

Digitized by Google

ayĕ azuminli avila g'orova *ayĕ* y'Onwa w'onlomi o re g'orova.

14 Nla ga nt'arombinlio omamba nli Mozĕs gw'igi'volo, yenâ kĕ Onwa w'onlomi be tombinlo gw'igonu:

15 Inle; omedu o jivira yĕ avera, ndo e be dĕnga emĕnlâ z'egombe zodu.

16 Kânde Anyambia arŏndi ntye yenâ polo, aveni Onwanli wĕ omo, inle; omedu o jivira gore yĕ, avera, ndo e be dĕnga emĕnlâ z'egombe zodu.

17 Kânde Anyambia e toma Onwanli wĕ go ntye go jĕkĕlia ntye, ndo, inle; ntye ga zunginlo vâ yĕ.

18 Omedu o jivira gore yĕ, e po ogara; ndo omedu o jivira gore yĕ apenio ogara; kânde e jivira gw'ina ny'Onwa w'Anyambia omo.

19 Nl'ogara nle yinâ, inle; ozange w'abieni go ntye, ndo anlaga wi tŏnda mpiri viaganu nl'ozange: kânde ijanji sao si re sibe.

20 Kânde omedu o denda ibe, e numba ozange, nlâ bia g'ozange, ijanji sĕ si vende tevuno.

21 Ndo oma o janja omiĕnle, e bia g'ozange, inle, ijanji sĕ kâ tuminio, inle; si janjo nl'Anyambia.

Digitized by Google

22 Avila vâvâ, avieni, Jisu nl'ongili wĕ go ntye yi Judia : nl'aloaniĕ nla wao vâvâ, nl'avaptaizagi.

23 Jŏn kĕ avaptaizagi go Inŏn baraba go Selĭm, kânde aningo amenge m'avegagi vâvâ ; nl'avieni wao, nl'avaptaizago.

24 Kânde Jŏn e *duo* afelo go nago y'imianga.

25 Nl'avieni kâte gore ongili *nyĕwâ* wi Jŏn nl'Iju g'oŋwanja wi ijovunla.

26 Nle be bia wao gore Jŏn nl'awuliniĕ, inle ; Onlĕnji, ayĕ avegagi nl'awĕ go nkova'mâri yi Jŏrdŏn, o gaмbio ndâ, vona, aye mĕmo baptaizaga, kâ *anlaga* waodu wi bia gore yĕ.

27 Be jivira Jŏn awuliĕ, inle ; Oma lĕnga ngulu bŏnga ezâma *ayĕmĕ* kao za po yĕ avila g'orova.

28 Anuwe anuwĕmĕ be bulinia miĕ, inle ; mi abulini'nuwe, inle ; mi aranga Krais, ndo mi alonge tomio go bosyo yĕ.

29 Ayĕ re nl'omanto wi jombo, nle onlomi o jomba : ndo ndego y'onlomi o jomba, o kumanla ayâgâ *nte kambĕ* jena mbia мpolo g'oŋwanja w'inyoi ny'onlomi o jomba : sambo мbia yam yinâ y'atueni rĕti.

30 Ayĕ ga wonwe, ndo mi *ga* lâмine.

Digitized by Google

31 Ayĕ o bia avila gw'igonu, ayĕ re viaganu nla waodu: ayĕ o re go ntye, ayĕ yi ntye, e kamba yi ntye: ndo ayĕ o bia avila g'orovă, ayĕ re viaganu nla waodu.

32 Nla nt'ayeniĕ, nla nt'ayâgiu yĕ, yenâ e buliĕ: ndo zyel oma abŏnga agambi mĕ.

33 Ayĕ awŏngi agambi mĕ, amĕmi, inle; Anyambia nle rĕti.

34 Kânde oma o romio nl'Anyambia, isauñ y'Anyambia nyo kambo ndĕ: kânde Anyambia e pa Inlinli nyĕ nl'ogĕnizo *gore yĕ.*

35 Rerĕ e tŏnda Onwa nlomi, aveniĕ yâma yodu gw'agâ mĕ.

36 Omedu o re jivira gore Onwanla, are nl'emĕnlâ z'egombe zodu: ndo omedu o re e jivira gore Onwanla e be jena emĕnlâ, ndo egunu z'Anyambia zi doana gore yĕ.

EWONJO IV.

NDO gw'amieni Ovangini, inle; Ifaraisi w'ayâgiu, inle; Jisu avangi nl'avaptaiza egândâ viaganu nla Jŏn,

2 (Ge Jisu ayĕmĕ e baptaizaga, ndo ongili wĕ,)

3 Arigiĕ Judia, be fâ kĕndĕ go Galaili.

4 Ndo e ga lalie go Semeria.

5 Nl'avieniĕ go nka mpolo yi Semeria yi

Digitized by Google

fwelio, inle; Sykar, baraba nli mbĕi yi ntye y'aveni Jekŏb gore onwanli wĕ Josĕf.

6 Nl'avegagi vâvâ evero zi Jekŏb. Ndo Jisu aluo ajasi nl'ogĕndi *wĕ*, yenâ aloanië gw'evero; nl'avegagi vâ igwĕra y'orovă.

7 Nle be bia omanto wi Semeria go pera anĭngo, nl'awulio yĕ nli Jisu, inle; Va mië *anĭngo* go jŏnga:

8 Kânde ongili wĕ w'agĕndagi go nka mpolo go kola sinya.

9 Nle be bulia omanto wi Semeria awulinĕ, inle; Osauñ nde, inle; awĕ, Jiu o bambia mië omanto wi Semeria sijŏnga? kânde Iju wi zye nl'oganganlo nl'Isemerita.

10 Be jivira Jisu awulinië, inle; Jâgâ o voro ipa s'Anyambia, nl'*oma* o buliniâ, inle; Va mië go jŏnga: o tâ bambië, atâ pâ anĭngo mi doana.

11 Nle be bulia omanto, awulinië, inle; Rera, o zyele eza zi pera, nl'evero zi re orŏnga: ndo o re nl'anĭngo m'emënlâ memânâ gwĭ?

12 O ro 'mpolo viaganu nli reri yazyo Jekŏb o veni'zuwe evero, nl'ayŏngi vâvâ ayĕmĕ nl'awanli wĕ nli vugini yĕ?

13 Be jivira Jisu awulinië, inle; Omedu o jŏnga anĭngo minâ, e be fâ jena esove;

Digitized by Google

14 Ndo omedu o jŏnga anĭngo mi be po yĕ nli mĭĕ, e jena esove nyĕnle; ndo anĭngo mi be po yĕ nle mĭĕ, mi be doana gore yĕ, evero z'anĭngo bundunla gw'emĕnlâ z'egombe zodu.

15 Be bulino yĕ nl'oñanto, inle; Rera, va mĭĕ anĭngo minâ, inle; mi ayeni esove nyĕnle, nlâ bia vĕnâ go pera.

16 Jisu awulinĭĕ, inle; Gĕnda felia onlomi wâ, avia gunu.

17 Be jivira oñanto awulia, inle; mi azye nl'onlomi. Jisu awulinĭĕ, inle; O kamba rĕti, inle; mi azye nl'onlomi:

18 Kânde o yombi anlomi atani, ndo winâ re nl'awĕ egombe zinâ, arang'onlomi wâ: go yinâ o bulia rĕti.

19 Be bulinio yĕ nl'oñanto, inle; Rera, mi pivia, inle; awĕ prŏfĭt.

20 Rerĕ sazyo w'azavinlagi go nomba yinâ; ndo anuwe bulia, inle; go Jeruselĕm nle mbora yi re anlaga kâ savinlaga.

21 Jisu awulinĭĕ, inle; Oñanto, yivire mĭĕ, igwĕra nyi bia gore'nuwe be savinlaga Rerĕ go nomba yinâ, nlâ go Jeruselĕm.

22 Anuwe amie nte savinlo nuwe: ndo azuwe voro nte savinla 'zuwe, kânde isunginla s'Iju.

Digitized by Google

23 Ndo igwĕra nyi bia, ny'atueni vâte vĕnâ, jâgâ mŏngi wi savinla rĕti, wi be savinla Rerĕ nl'Inlinla nl'omiĕnle: kânde Rerĕ e buta onlŏngâ winâ go savinlĕ.

24 Anyambia nle Inlinla, ndo mŏngi wi savinlĕ wu ga zavinlĕ nl'inlinla nl'omiĕnle.

25 Be bulinio yĕ nl'oñanto, inle; mi avoro, inle; Misaia bia, o felio, inle; Krais; jâgâ abia e be bulinia'zuwe isauñ yodu.

26 Jisu awuliniĕ, inle; miĕ, yi kamba nl'awĕ, miĕ nle yĕ.

27 Avila vâvâ be bia ongili wĕ, nl'amami wao, inle; e kamba nl'oñanto: ge zyel'oma o wuliniĕ, inle; O buta nde? vanganli, O kamba nde nl'ayĕ?

28 Nle be tiga oñanto arigiĕ obuwagi wĕ w'anĭngo, agĕndiagĕ go nka mpolo nl'awulini anlomi,

29 Inle; yogoni jena oma o bulini miĕ isauñ yodu y'ajanjo miĕ; winâ aranga Krais?

30 Be kâgwa wao avila go nka mpolo, avia gore yĕ.

31 Gw'egombe mĕ ongili wĕ w'agambinlĕ, inle; Rera, nya.

32 Ndo awuliniĕ wao, inle; mi are nla sinya go nya, si re'nuwe amia *so*.

Digitized by Google

33 Nle be bulia ongili wĕ wao nla wao, inle; abagio oma *eza* zi nyo nde?

34 Nle be jivira Jisu awulinič wao, inle; inyi sam nle go denda ntŏndini y'oma o romi mič nla go suliza evilo zĕ.

35 Anuwe zye bulia, inle; atigani agwĕli anlai; *gambĕnle* egombe zi tena z'abia? vonani mi bulinia'nuwe, Rombinlani antyâ mani, kâ ponani gw'intyaga; kânde s'abândi go teno.

36 Nl'oma o tena e bŏnga ipa, alatiza ilonda gw'emĕnlâ z'egombe zodu, inle; oma o bĕnla, nl'oma o tena kĕ, ga yenle mbia ta.

37 Vâ nyinâ nle igamba menyânâ reti, inle; omâri bĕnla, nl'omâri e tena.

38 Mi aromi'nuwe go tena ya yi re'nuwe ayanja: amâri w'ayanji, ndo anuwe ayinginli gw'ijanji sao.

39 Nl'Iseměrita sinyenge go nka mpolo mĕ w'ayivirĕ gw'igamba ny'omanto ny'awulio ndĕ, inle; abulinič mič yodu y'ayanjo mič.

40 Yenâ gw'avieni Iseměrita gore yĕ w'agambinlĕ, inle; e ga loanle gore wao: nl'aloanič vâvâ ntyugu mbani.

41 Kâ awenge mĕ w'ayiviri yĕ kânde gw'igamb'iyĕmĕ;

42 Nl'awulini wao omanto, inle; Venâ

Digitized by Google

azuwe *j*ĭvira nl'igambi nyâ: kânde azuwe ayâgiu *yĕ* azuwĕmĕ, kâ'zuwe mia, inle; winâ nle Krais rĕti, Ozyunge wi ntye

43 Ndo viaganu intyugu mbani alubuwĕ vâvâ, nl'agĕndiagĕ go Galaili.

44 Kânde Jisu ayĕmĕ awuli, inle; prŏfĭt azye nl'iduba gw'inlŏngâ nyĕmĕ.

45 Ndo gw'a*v*ieniĕ go Galaili, Igalailia w'awongiĕ, gw'ayeni wao ya yodu y'alendio ndĕ go Jeruselĕm go ntyago; kânde w'agĕndaga go ntyago kĕ.

46 Nle be fâ bia Jisu go Kene yi Galaili gw'avangiĕ anĭngo ivĕ. Nl'avĕgagi enlami emâri z'ayâginago nl'oŋwa nlomi go Kepŭrneŭm.

47 Gw'ayâgiu yĕ, inle; Jisu abieni avila go Judia go Galaili, be kĕndĕ gore yĕ anlĕgirĕ, inle; e ga zuminle, arolize oŋwanli wĕ onlomi; kânde atueni g'ompomo w'ijuwa.

48 Nle be bulini Jisu yĕ, inle; Kao o jena lemba nl'ijanja sipolo o be *j*ĭvira.

49 Be bulia enlami gore yĕ, inle; Rera, zuminla oŋwanli wam y*u*waga râ.

50 Awulinio yĕ nli Jisu, inle; Gĕndaga: oŋwanli wâ are bâ. Ayiviri onlomi mewâ igamba ny'agambio nli Jisu gore yĕ, kâ yĕ agĕndagi.

Digitized by Google

51 Ndo gw'azuminliĕ, inyongo sĕ alatani nla yĕ awulinië, inle; onwanli wâ are bâ.

52 Nle be bambië wao, inle; igwĕra nde ny'avakiliĕ tola. Be bulini wao yĕ, inle; Jau igwĕra ny'orŏgenu arigio yĕ nl'ifwĕ.

53 Yenâ amieni Rerĕ, inle; igwĕra mĕ mo nl'awulinio yĕ nli Jisu, inle; Onwanli wâ are bâ. Be jiviri yĕ ayĕmĕ nli nag'wĕ yodu.

54 Yinâ nle elemba zi mbani z'avâ lendio nli Jisu gw'avienië avila go Judia go Jeruselĕm.

EWONJO V.

AVILA vâvâ, avegagi ntyago y'Iju; be kĕnda Jisu avandië go Jeruselĕm.

2 Ndo go Jeruselĕm nl'*igolino* ny'adâmbe re eliva, zi fwelio nli nkambini yi Hibru, inle; Bitĕsde, z'avegagi ampenginlo atani.

3 Go mĕminâ anlanlagi inlaga inyenge w'ayâgiago, w'apâku, nlĕma, nli gânga, ivenginla izyugazyuga s'anĭngo.

4 Kânde gw'egombe, engĕl'ĭmâri azuminlagi gw'eliva azyugazyuga anĭngo: omedu o longe suminla, anĭngo syugazyuga pa, arolizo nkani yedu y'avegagi nl'ayĕ.

5 Ndo avegagi vâvâ onlomi ŏmâri avegagi

Digitized by Google

nli nkani agomi m'impuma araro nl'impuma enanai.

6 Gw'ayeni Jisu ayeniĕ nana bu, nl'aṁieni yĕ, inle; adĭngi polo nli *nkani meyânâ* awuliniĕ, inle; O bele tolizo?

7 Be jivira oma o jâgâ awuliniĕ, inle; Rera, mi azyele oma go fela miĕ gw'eliva ja anĭngo m'azyugazyugo; ndo go bia miĕ, oma'ŋwĕnle e donge kwena go bosyo *yam.*

8 Nle be bulinio yĕ nli Jisu, inle; Gumanle kâ bŏnga inanlo nyâ kâ kĕndaga.

9 Nl'onlomi arolizo nyŏngâ m̄âri'nl'agumanliĕ awŏnga inanlo nyĕ nl'agĕndiagĕ: nli ntyugu mĕmo avegagi syânâ.

10 Sambo Iju awulini oma o rolizo, inle; nlĕnlâ syânâ; zye kwĕ go toana inanlo *nyâ.*

11 Be jivirĕ wao, inle; oma o rolizo miĕ, ayĕ wulini miĕ, inle; Wŏnga inanlo nyâ kâ kĕndaga.

12 Be bambia wao yĕ, inle; Oma mande o wuliniâ, inle; Wŏnga inanlo nyâ kâ kĕndaga?

13 Ndo oma rolizo e zye mie oma mĕ, kânde Jisu alubuwi avila go nkândâ y'avegagi go mbora *meyâ.*

14 Avila vâvâ alĕngio yĕ nli Jisu go nago mpolo y'Anyaṁbia; be bulinio yĕ nli Jisu,

Digitized by Google

inle; vona, om̃'atoli; alende mbe nyĕnle osauñ mbe polo mĕ vende fâ bia gore wĕ.

15 Onlomi mewânâ agĕndagi awulini Iju, inle; Jisu ayĕ o rolizĕ.

16 Ndo vâ yinâ Iju w'agâmbizi Jisu nl'avĕli jonĕ, kânde alendi isauñ meyinâ g'owenja wi syânâ.

17 Ndo Jisu ayiviri wao, inle; Reri yam e janja koanga egombe zinâ, mi janja kĕ.

18 Vâ *ndaga* yinâ Iju w'awuti Jisu polo go jonĕ, kânde e bundekaini owenja wi syânâ dadiĕ, ndo awuliĕ kĕ, inle; Anyambia nle Reriĕ, avangi okuwĕmĕ egâlani mo nl'Anyambia.

19 Nle be jivira Jisu awulini wao, inle; Rĕti, mi bulinia'uwe, inle; Onwanla alĕnge ngulu yi janja mpângâ ayĕmĕ, kao nte jenĕ Rerĕ e denda: kânde ezâmedu zi dendo ndĕ, mezinâ kĕ zi dendo nl'Onwanla.

20 Kânde Rerĕ e tŏnda Onwanla aruminiĕ isauñ yodu yi dendo ndĕmĕ; e be tuminiĕ vilo volomĕ viaganu nla meyinâ, inle; anuwe ga mame.

21 Kânde ga nta Rerĕ nŏngunia bende aroliza *yo*, yenâ toliza Onwanla omedu o tŏndo ndĕ.

Digitized by Google

22 Kânde Rerĕ e jĕkĕlia omedu, ndo apeni ijĕkĕlia sodu gore Oŋwanla:

23 Inle; *anlaga* waodu ga luba Oŋwanla ga nta duba wao Rerĕ. Omedu e doana al*u*ba Oŋwanla, e d*u*ba kĕ Rerĕ o romiĕ.

24 Rĕti, mi bulinia'nuwe, inle; Omedu o jâgâ agambi mam, nl'ayivira gore oma o romi miĕ, are nl'emĕnlâ z'egombe zodu, nl'a-l*e*nge ngulu yi bia g'ogara, ndo apiagani avila gw'ijuwa gw'emĕnlâ.

25 Rĕti, mi bulinia'nuwe, inle; Igwĕra nyi bia, ny'atueni vĕnâ, go be jâgâ bende inyoi ny'Oŋwanla w'Anyambia; gambĕnle mŏngi wi jâgâ be doana.

26 Kânde ga nta Rerĕ are nl'emĕnlâ g'o-kuwĕmĕ, yenâ kĕ aveniĕ gore Oŋwanla go doana nl'emĕnlâ g'okuwĕmĕ.

27 Aveniĕ kĕ ngulu go jĕkĕlia, kânde ayĕ nle Oŋwa w'onlomi.

28 Am*a*mani go yinâ; kânde igwĕra nyi bia go nyo, waodu wu re gw'ironginu *wi* be jâgâ inyoi nyĕ,

29 Kâ wao nŏngwa, *mŏngi* w'alendi mbia gw'itongwa s'emĕnlâ: ndo *mŏngi* w'alendi mbe gw'itongwa s'ijĕkĕlia.

30 Mi alĕnge ngulu yi denda mpângâ miĕmĕ; ga nt'ajâgâ miĕ, yenâ jĕkĕlia miĕ;

Digitized by Google

nl'ijĕkĕlia sam si re rĕti; kânde mi bela ntŏndini yam, ndo ntŏndini ya Rerĕ y'aromi miĕ.

31 Ja mi akamba g'oŋwanji wam, agambi mam mi zye rĕti.

32 Ndo re oma'ŋwĕnlĕ o bulia g'oŋwanji wam: kâ mi mia, inle; agamba mi kambo ndĕ g'oŋwanji wam, mi re rĕti.

33 Anuwe aromi gore Jŏn, nl'awuliĕ agamba m'omiĕnle.

34 Ndo mi bŏnga agamba m'oma, ndo agamba minâ mi bulinia miĕ'nuwe, inle; anuwe ga zunginlo.

35 Ayĕ vegagi ozange wi bamina nl'ovambo: kâ nuwe yiviri vâ oŋwa lĭngo go tŏnda g'ozange wĕ.

36 Ndo mi are nl'agamba'mpolo mĕ viaganu nli Jŏn: kânde ijanja s'avenio miĕ nli Rerĕ go mĕniza, vilo mĕmo yi janjo miĕ, yi mieza g'oŋwanji wam, inle; Rerĕ aromi miĕ.

37 Nla Rerĕ ayĕmĕ y'aromi miĕ amiezi g'oŋwanji wam. Anuwe pa jâgâ inyoi nyĕ nli m̃âri ge'nuwe pa jene egâlani zĕ.

38 Anuwe azye nl'igambi nyĕ aloani nl'anuwe: kânde anuwe bŏnga oma o romio ndĕ.

Digitized by Google

39 Gĕlagĕlareni irĕndâ; kânde go yo anuwe bĕtĕnlĕ anuwe re nl'emĕnlâ z'egombe zodu, kâ yo nle yi bulia g'oŋwanji wam.

40 Ndo anuwe yivira bia gore miĕ, inle; anuwe kâ dĕngani emĕnlâ.

41 Mi bŏnga iduba gore anlaga.

42 Ndo mi avoro'nuwe, inle; anuwe azye nl'itŏnda s'Anyambia gore'nuwe.

43 Mi aṽieni gw'ini nya Reri yam, kâ'nuwe awŏnga miĕ: Jâgâ oma'ŋwĕnlĕ e bia gw'ini nyĕmĕ, ayĕ be bŏngo nl'anuwe.

44 Anuwe kâ jivira sĕ, anuwe yi bŏngana iduba, kâ nuwe aṽela iduba si pila gore Anyambia dadiĕ?

45 Arangani, inle; mi be sira'nuwe gore Rerĕ: re *omâri* o be sira'nuwe, inle; Mozĕs yi bekelio'nuwe.

46 Kânle anuwe ayiviri Mozĕs, gavâ anuwe ayiviri miĕ kĕ: kânde arĕndiĕ g'oŋwanji wam.

47 Ndo jâgâ'nuwe jivira itĕndi sĕ, anuwe kâ jivira agambi mam sĕ?

EWONJO VI.

ISAUÑ meyinâ viaganu alali Jisu go mbeni yi Galaili yi *fwelio, inle;* Taibiria.

Digitized by Google

2 Be songa nkândâ mpolo azongi wao yĕ, kânde w'ayeni lembi yĕ y'alendio ndĕ gore mŏngi w'avegagi nli nkani.

3 Nle be panda Jisu go nomba aloaniĕ tu gogo nl'ongili wĕ.

4 Nla ntyago yi'ntigo igeva ny'Iju y'azyuzyi piĕre.

5 Gw'anlunguni Jisu antyâ *mĕ* nl'ayeniĕ nkândâ mpolo bia gore yĕ, awuliniĕ Fĭlĭp, inle; Azuwe be kola mpĕmba gwĭ be nyo nle mŏngi sinâ?

6 (Awuli yinâ go dembĕ; kânde amieni ayĕmĕ nte be dendĕ.)

7 Be jivira Fĭlĭp, inle; inkama si disyu mbani si mpĕmba si zye kwĕkwĕ, inle; waodu kâ bŏnga oŋwa'zâma.

8 Oⁿâri w'ongili wĕ, Andru oŋwângwĕ wi Saimŏn Pitĕr awuliniĕ,

9 Inle; vĕnâ re oŋwa'nlomi o re nl'amonga m'imba atani nli vĕre yango vani; ndo yi re sĕ gore awenge mewinâ?

10 Be bulia Jisu, inle; Vangani anlomi doana tu. (Ndo go mbora meyânâ y'avegagi amanli amenge.) Aloani anlomi tu nli ntango vâ ntousen ntyani.

11 Nle be bŏnga Jisu awŏngĕ amŏnga gw'azavinlĕ akeva ageriniĕ *mo* gore on-

Digitized by Google

gili, nl'ongili gore *mŏngi* w'avegagi tugetu; nli vĕre kĕ ga nta bela wao.

12 Gw'ayori wao, awuliniĕ ongili wĕ, inle; Guminiani inkizi s'atigani, kâ avera ezâma.

13 Ndo w'agumini *yo* mbora mo, ayonia igomi ny'itondo nl'itondo imbani s'inkizi s'amonga mi mpĕmba s'imba, atani s'atigani viaganu gore wao w'anyeni.

14 Gw'ayeni anlomi mewânâ elemba z'alendo nli Jisu w'awuli, inle; Rĕti, winâ nle prŏfĭt meyâ y'arueni go bia go ntye yinâ.

15 Gw'amieni Jisu sambo, inle; wi be bia awŏngĕ nli ngulu, go pangĕ oga, avâ kĕndiĕ go nomba ayĕ anka.

16 Gw'ayili owenja, ongili wĕ w'azuminli go mbeni,

17 Nl'agweni wao g'owatanga, alalia go mbeni nla go Kepŭrneŭm. Egombe mĕ z'arueni mpiri, ndo Jisu e *duo* abia gore wao.

18 Nl'avendi mbeni nl'ompunga ompolo w'awoli.

19 Yenâ gw'anlugi wao vâ inanda ntyaro ge nai, ayeni wao Jisu e kĕnda go mbeni, dalia avia piĕre g'owatanga: nl'arieni wao.

20 Nl'awuliniĕ wao, inle; nle miĕ, ariani.

21 Nle be tŏnda wao polo go bŏngĕ g'owa-

Digitized by Google

tanga: azungi boŋwa owatanga go mbora y'agĕndi wao.

22 Ntyugu y'azongi, gw'ayeni mŏngi mĕsâ wu re kumanla pa g'ozamba m̃âri wi mbeni, inle: zyele elende ezĕnle vâvâ, kao z'agĕndi nl'ongili wĕ, kâ Jisu agĕnda gw'elende nl'ongili wĕ, ndo, inle; ongili wĕ w'agĕndagi anka;

23 (Ndo lende yĕnle y'aṽieni go Taibiria baraba nli mbora y'anyeni wao mpĕmba, gw'azavinli Ovangini akeṽa:)

24 Gw'ayeni mŏngi mĕsâ sambo, inle; Jisu azyele vâvâ, azyele kĕ ongili wĕ, be kwena wao kĕ g'owatanga, avia go Kepŭrneŭm go buta Jisu.

25 Gw'alĕngi wao yĕ g'ozamba m̃âri wi mbeni, w'awulinĭe, inle; Onlĕnji, o bia gunu egombe ze!

26 Nle be jivira Jisu awulinĭe wao, inle; Rĕti, mi bulinia'nuwe, inle; anuwe b*u*ta mĭe kânde anuwe ayeni lemba, ndo kânde anuwe anyeni amonga, nl'ayorio.

27 Ay*a*njani vâ inya si pera, ndo vâ *inya* mĕsâ si be doana gw'emĕnlâ z'egombe zodu, si be po'nuwe nl'Oŋwanla w'onlomi; kânde ayĕ aṽĕbio nl'Anyambia ya Rerĕ.

28 Nle be bulini wao yĕ, inle; Azuwe be

Digitized by Google

denda sĭ, inle; azuwe ga yanje vilo y'Anyambia?

29 Be jivira Jisu awulinĭe wao, inle; Zinâ nle'vilo z'Anyambia, inle; yivirani yĕ o romio ndĕ.

30 Nl'awulini wao yĕ, inle; Elemba ze zi tuminio ndâ, inle; azuwe ga yenle nl'ayiviri wĕ? O denda nde?

31 Rerĕ sazyo s'anyeni mana gw'igi volo; ga nt'arĕndio, inle; Avenĭe wao mpĕmba avila g'orov̆a go nya.

32 Jisu awulini wao, inle; Rĕti, mi bulinia'nuwe, inle; Mozĕs e p*a*'nuwe mpĕmba meyânâ avila g'orov̆a: ndo Reri yam ayĕ pa'nuwe mpĕmba y'orĕti, avila g'orov̆a.

33 Kânde mpĕmba y'Anyambia nle yĕ azuminla avila g'orov̆a, ava emĕnlâ go ntye.

34 Nle be bulini wao yĕ, inle; *sambo* Ovangini, va'zuwe mpĕmba meyinâ egombe zodu.

35 Be bulia Jisu awulinĭe wao, inle; mĭe, nle mpĕmba y'emĕnlâ: omedu o bia gore mĭe e be j*â*gâ njanla nyĕnle: nl'omedu o jivira mĭe e be j*e*nla esove nyĕnle.

36 Ndo mi abulinia'nuwe, inle; anuwe ajeni mĭe, ndo anuwe j*i*vira.

Digitized by Google

37 Waodu w'avenio mië nli Rerĕ, wi be bia gore mië; nl'omedu o bia gore mië, mi avinizĕ du.

38 Kânde mi azuminli avila g'orovа, aranga go janja ntŏndini yam, ndo ntŏndini y'oma o romi mië.

39 Nli ntŏndini ya Rerĕ o romi mië nle yinâ, inle; mi ga verize omâ nâ mâri gore wao w'avenio mië nle yĕ, ndo mi kâ fâ tonguniĕ go ntyugu nuwunla.

40 Nla yinâ nle ntŏndini ya Rerĕ o romi mië, inle; omedu e jena Onwanla nl'ayivirië, kâ dĕnga emĕnlâ z'egombe zodu: kâ mi tonguniĕ go ntyugu nuwunla.

41 Nle be sâza Iju azâzini yĕ, kânde awulia, inle; mië nle mpĕmba y'azuminli avila g'orovа.

42 Be bulia wao, inle; Winâ aranga Jisu Onwa wi Josĕf, reri yĕ nli ngi yĕ yi re'zuwe avoro? ndo e bulia yenâ sĕ, inle; mi azuminli avila g'orovа?

43 Nle be jivira Jisu nl'awuliniĕ wao, inle; Azâzani anuwĕmĕ.

44 Zyele oma dĕnga ngulu yi bia gore mië, kao Rerĕ y'aromi mië aduriniĕ: kâ mi atonguniĕ go ntyugu nuwunla.

45 Re tĕndo pa nl'iprŏfît, inle; Waodu wi

Digitized by Google

be nĕnjo nl'Anyambia. Waodu wu re jâgâ pa nl'anlĕnjio nli Rerĕ, e bia gore miĕ.

46 Aranga, inle; omedu are jena pa Rerĕ, kao ayĕ o pila gore Anyambia, ayĕ ajeni Rerĕ.

47 Rĕti, mi bulinia'nuwe, inle; Omedu o jivira gore miĕ, are nl'emĕnlâ z'egombe zodu.

48 Miĕ, nle mpĕmba y'emĕnlâ mezânâ.

49 Rerĕ sani w'anyeni mana gw'igi'volo, ndo w'ajuwi.

50 Yinâ nle mpĕmba y'asuminla avila g'orŏva, yi re oma kâ nya yo, kĕ ayuwa.

51 Miĕ, nle mpĕmba y'emĕnlâ y'asuminla avila g'orŏva: jâgâ omedu nya mpĕmba yinâ, e be doana egombe zodu: kâ mpĕmba yi be po nle miĕ, nle ozyonli wam wi be po miĕ, vâ emĕnlâ z'intye.

52 Vâvâ alŏvagi Iju mpaga, wao nla wao, inle; Oma winâ kâ pa'zuwe ozyonli *wĕ* sĕ go nya *wo?*

53 Be bulia Jisu awuliniĕ wao, Rĕti, mi bulinia'nuwe, inle; Kao anuwe nya ozyonli w'Onwa w'onlomi, ayŏnga kĕ ntyini yĕ, anuwe azye'nl'emĕnlâ gw'ikuwi yani.

54 Omedu nya ozyonli wam, nl'ayŏnga ntyini yam, are nl'emĕnlâ z'egombe zodu;

Digitized by Google

kâ yĕ be nŏngunio nle miĕ go ntyugu nuwunla.

55 Kânde ozyonli wam nle inya rĕti, nli ntyini yam nle ijŏnga rĕti.

56 Omedu nya ozyonli wam, nl'ayŏnga kĕ ntyini yam, e doana nla miĕ, kâ mi doana nla yĕ.

57 Ga nt'are Rerĕ yi doana, y'aromi miĕ, kâ mi doana nla Rerĕ: yenâ omedu nya miĕ, e be doana nla miĕ.

58 Yinâ nle mpĕmba meyânâ, y'azuminli avila g'orovа; aranga ga nt'anyeni Reri sani mana, kâ wao juwa; omedu nya mpĕmba meyinâ e be doana egombe zodu.

59 Isauñ meyinâ y'awulio ndĕ gw'anlĕnjagĕ go nago y'Anyambia, go Kepŭrneŭm.

60 Awenge gore egândâ zĕ, gw'ayâgiu *nyo* w'awuli, inle; Nyinâ igamba, iyâle; mande o re kâ jâgâ nyo?

61 Gw'amieni Jisu nl'okuwĕmĕ, inle; ongili wĕ wi sâza go nyo, awuliniĕ wao, inle; Anuwe kwezo nli nyinâ?

62 *Ande* ja be jena'nuwe Oŋwa w'onlomi e panda gw'igonu gw'avegagiĕ gw'alonga?

63 Inlinla nyo pa emĕnlâ; ozyonli wi zyel'isyâlâ: agamba mi kambo miĕ'nuwe *mo* nle inlinla, *mo* kĕ nl'emĕnlâ.

Digitized by Google

64 Ndo awĕwâ gore'nuwe wi jivira. Kânde Jisu amieni gw'avakili wu re wi jivira, nl'oma be kotizĕ.

65 Nle be bulinĭĕ wao, inle; Yenâ re mi abulinia'nuwe, inle; zyele oma lĕnge ngulu yi bia gore mĭĕ, kao y'apenio yĕ nle Reri yam.

66 Avila gw'*egombe* mezânâ awenge gw'egândâ zĕ w'avini, kâ w'av*â* kĕnda nl'ayĕ nyĕnle.

67 Nle be bulia Jisu awulini igomi nl'avani *ongili*, inle; anuwe be fwinia kĕ?

68 Be jivira Saimŏn Pitĕr, inle; Ovangini, gore mande be kĕnda'zuwe? Awĕ re nl'agamba m'emĕnlâ z'egombe zodu.

69 Nl'azuwe jivira, nla mia rĕti, inle; awĕ Krais meyânâ, Oŋwa w'Anyambia yi doana.

70 Be jivira Jisu wao, inle: Mi azye pinja pa'nuwe igomi nl'avani, ndo sambo, oñâri gore'nuwe onyambe?

71 Agambi g'oŋwanja Judas Aiskaraiŏt oŋwa wĭ Saimŏn; kânde ayĕ be kotizĕ, avegagi oñâri gore *ongili* igomi nl'avani.

EWONJO VII.

ISAUÑ meyinâ viaganu Jisu agĕndagi go Galaili: kânde e jivira kĕnda go Judia, kânde Iju w'avĕli jonĕ.

Digitized by Google

2 Nli'ntyago y'ilako y'Iju y'azyusyi piĕre.

3 Nle be bulia awângi yĕ, inle; Lubuwa vĕnâ, nl'agĕnda go Judia, inle; egândâ zâ kĕ ga yenle ijanja si janjo ndâ.

4 Kânde zyele oma e denda ezâma go ntyâria, ndo e bela ayĕmĕ mio g'obwĭ. Jâgâ o denda isauñ yinâ, ruminia okuwâ go ntye.

5 (Kânde nlâ awângi yĕ wi jivirĕ.)

6 Nl'awulini Jisu wao, inle; egombe zam zi pa bia: ndo egombe zani, zi re ꝛeka pa egombe zodu.

7 Ntye yinâ y'alĕnge ngulu yi numba'nuwe; ndo miĕ numbo nle yo, kânde mi mieza vâ yo, inle; ijanja sa yo, si re sibe.

8 Gĕndani go ntyago yinâ: Mi agenda vâte vĕnâ go ntyago yinâ; kânde egombe zam zi pa tua go bia.

9 Gw'awuliniĕ wao agamba minâ, arigani go Galaili.

10 Ndo gw'agĕndi awângi yĕ, be kĕndĕ kĕ go ntyago, aranga g'obwĭ, ndo ga ntyâria.

11 Nle be buta Iju awutĕ go ntyago nl'awulia, inle; Are gwĭ?

12 Nle be sâzaga inkândâ wao nla wao polo g'oŋwanji wĕ: kânde awĕwâ w'awuli, inle; Ar'omâ mbia; nl'awuli aĩ̃âri, inle; Nyawĕ, ndo e temiza anlaga.

Digitized by Google

13 Ndo zyele oma agambi g'oŋwangi, wĕ g'obwĭ, nl'itia s'Iju.

14 Ndo g'ogaregare wi'ntyago, avandi Jisu go nago mpolo y'Anyambia nl'anlĕnja.

15 Be mami Iju, inle; Oma winâ e mia itĕndâ sĕ, e pa nĕnga?

16 Be jivira Jisu awulini wao, inle; Inĕnji sam, arang'isam, ndo s'oma o romi miĕ.

17 J'âma denda ntŏndini yĕ, e be mia g'oŋwanja w'inĕnja, ja si pila gore Anyambia, ntyâ mi kamba g'oŋwanja wa miĕmĕ.

18 Omedu o kamba g'oŋwanja w'okuwĕmĕ, e buta ivendi nyĕmĕ: ndo oma buta ivendi ny'oma oromiĕ, aye re rĕti, nl'azyele sibe gore yĕ.

19 Mozĕs e zye peni'nuwe ivanga, ndo zyele oma gore'nuwe o penjavenja ivanga? Anuwe bela jona miĕ ande?

20 Be jivira anlaga nl'awuli, inle; O re nl'onyambe: mande bela jonâ?

21 Be jivira Jisu awulini wao, inle; Mi ajanji evilo emâri, ndo anuwe du anuwe mama.

22 Nl'avenio'nuwe nle Mozĕs ikĕra, (aranga kânde nle si Mozĕs, ndo si rerĕ;) nl'anuwe kĕra oma g'owenja wi syânâ.

23 Jâg'âma akĕro g'owenja wi syânâ, inle;

Digitized by Google

ivanga nyi Mozĕs ny'ayono; anuwe bendinla miĕ kânde mi atolizi oma g'owenja wi syânâ?

24 Ayĕkĕliani go njeni, ndo yĕkĕliani ijĕkĕlia s'ârĕti.

25 Nle be bulia awĕwâ gore wao wi Jeruselĕm, inle; Winâ arangi yĕ o buto nli wao go jona?

26 Ndo vona, e kambaga g'obwĭ, wi bulia mpângâ gore yĕ. Anĕrŏ wi voro, inle; winâ nle Krais rĕti?

27 Ndo onlomi winâ, azuwe avoro gw'avilĕ: ndo go be bia Krais, zyele oma be mia gw'apilĕ.

28 Nle be tonga Jisu go nago mpolo y'Anyambia gw'anlĕnjiĕ, inle; anuwe avoro miĕ, anuwe avoro kĕ gw'apli miĕ; kâ mi bia miĕmĕ, ndo oma o romi miĕ, ayĕ nle rĕti, o re'nuwe amie yĕ.

29 Ndo mi avoro yĕ, kânde mi pila gore yĕ, kâ yĕ toma miĕ.

30 Nl'avĕli wao go bongĕ; ndo zyele oma arali agâ gore yĕ, kânde igwĕri nyĕ nyi pa bia.

31 Nle be jivira anlaga'wenge gore yĕ nl'awulia, inle; go be bia Krais, e be denda lemba viaganu nl'ayanjo nl'oma winâ?

Digitized by Google

32 Nl'ayâgiu Ifaraisi, inle; anlaga wi sâza isauñ meyinâ g'oŋwangi wĕ; be toma Ifaraisi nl'imĭnisĕ impolo nlami y'isâzyĕ go kotizĕ.

33 Nle be bulia Jisu awulinĭe wao, inle; Vâ oŋwa lĭngo wakwĕ, mi doana nla'nuwe: *gambĕnle* mi kĕnda gore oma o romi mĭe.

34 Anuwe be buta mĭe, ndo anuwe be dĕnga *mĭe:* nli *mbora* yi doana mĭe, *gogo* anuwe lĕnge ngulu yi bia.

35 Nle be bulia Iju, wao nla wao, inle; e be kĕnda gwĭ, kâ'zuwe alĕngĕ? e be kĕnda gore *mŏngi* w'apazangani gw'Alŏngâ, anlĕnja Alŏngâ?

36 Igamba nyinâ ny'agambo ndĕ nyi re sĕ. Inle; anuwe be buta mĭe; ndo anuwe be dĕnga *mĭe:* nli mbora yi doana mĭe; *gogo* anuwe lĕnge ngulu yi bia?

37 Go ntyugu nuwunla, *ntyugu* meyâ mpolo yi ntyago, agumanli Jisu nl'arongĭe, inle; Ja omedu jena esove kâ bia gore mĭe go jŏnga.

38 Oma o jivira mĭe, ga nt'awulia irĕndâ, inle; gw'iwum nyĕ be pova ilâvi y'anĭngo mi doana.

39 (Ndo nyinâ ny'awulio ndĕ g'oŋwanji w'Inlinla nyi be dĕngo wao wi jivirĕ: kânde

Digitized by Google

Inlinla ny'Orunda nyi d*uo* nya *po*, kânde Jisu e d*uo* pendizo.)

40 Anlaga'wenge sambo, gw'ayâgiu wao igamba nyinâ w'awuli, inle; Rĕti, winâ nle Prŏfĭt.

41 Awuli aⁿârі, inle; Winâ nle Krais. Ndo awĕwâ w'awuli, inle; Krais e be bia avila go Galaili?

42 Irĕndâ yi b*u*lia, inle; Krais e bia gw'imbamba si Devĭd, nl'avila go nkala yi Bĕtleĕm y'avegagi Devĭd?

43 Yenâ avegagi obaŋwana w'anlaga g'oŋwanji wĕ.

44 Nl'aṽeli awĕwâ gore wao go kotĕ; ndo zyele oma o rali agâ gore yĕ.

45 Nle be bia nlami y'isâzyĕ gore imĭnisĕ impolo nl'Ifaraisi; be bulini wao, inle; Anuwe numbe bagĕ sĕ?

46 Be jivira nlami y'isâzyĕ, inle; zyele oma kamba g'oma winâ.

47 Nle be jivira Ifaraisi wao, inle; Anuwe atemizo kĕ?

48 Mŏngi w'e wonjo, genâ Ifaraisi w'ajivirĕ?

49 Ndo mŏngi sinâ wu re w'am*ie* ivanga w'asavo.

50 Nĭkodimo awulini wao, (ayĕ y'aṽieni gore Jisu ogwĕra avegagi vâvâ, inle,)

Digitized by Google

51 Ivangi nyazgo nyi jĕkĕlia oma ayĕ yâ-gino râ, nl'amia nte dendĕ?

52 Be jivira wao nl'awuliniĕ, inle; Awĕ kĕ pila go Galaili? Gĕlagĕla nl'ayenli kânde zyele prŏfĭt bia avila go Galaili.

53 Be kĕnda waodu gw'inago sao.

EWONJO VIII.

AGENDI Jisu go nomba y'Ioliv:

2 Nl'ibanga ntye mpiri be fâ bia go nago mpolo y'Anyambia, nl'anlaga waodu w'avĭeni gore yĕ; aloaniĕ tu anlĕnja wao.

3 Be baga iskraib nl'Ifaraisi gore yĕ oⁿanto ⁿmâri o gotio e bando; gw'aloanizi wao yĕ tu g'ogaregare,

4 Be bulini wao yĕ, inle; Onlĕnji, oⁿanto winâ agotio e nana nl'onlomi, gw'idendi sĕmi.

5 Ndo Mozĕs gw'ivanga azombi'zuwe, inle; onlŏngâ mewinâ ga wolo nl'ado: ndo o bulia sĕ?

6 W'awuli yenâ, go dembĕ, inle; wi ga lĕnge *ndaga* go sâzizĕ. Ndo Jisu alĕmbi, nl'arĕndi yĕ go ntye nl'oⁿeno *wĕ, egâlani ga e jâginu wao.*

7 Yenâ gw'avambiagi wao yĕ, be kumanlĕ awulini wao, inle; O re gore'nuwe mbe fâ, e ga longe ⁿvungĕ ido.

Digitized by Google

8 Nle be fâ dĕmbiĕ, nl'arĕnda go ntye.

9 Nla wao w'ayâgiu *nyo*, w'azurio nl'irĕmi *yaomĕ*, be kâgwa wao oɱ̃âri oɱ̃âri pakilia nl'anĕrŏ, ge agĕnda gore anuwunla; arigani Jisu ayĕ anka, nl'oɱ̃anto kumanla pa g'ogaregare.

10 Gw'anlŏngunia Jisu okuwĕ, ayeniĕ oɱ̃anto dadiĕ, be bulini yĕ, inle; Oɱ̃anto wa w'azâzizâ wu re gwĭ? zyele oma o kevâ?

11 Be buliĕ, Zyele oma, Rera. Nl'awulinio yĕ nli Jisu, inle; miĕ kĕ kevâ: gĕndaga, alend'ibe nyĕnle.

12 Nle be fâ bulia Jisu awulini wao, inle; miĕ nle ozange wi ntye: o be songa miĕ, e be kĕnda go mpiri, ndo e be doana nl'ozange w'emĕnlâ.

13 Be bulinio yĕ nl'Ifaraisi, inle; sambo o bulia g'oŋwanja w'okuwâmĕ; agambi mâ mi zye rĕti.

14 Be jivira Jisu awulini wao, inle; Vanganli mi abulia g'oŋwanja w'okuwam, agambi mam mi re rĕti: kânde mi avoro gw'avili miĕ; nla go kĕnda miĕ; ndo anuwe zye ngulu yi bulia'nle; gw'avili miĕ, nla go kĕnda miĕ.

15 Anuwe jĕkĕlia nl'ozyonli: mi jĕkĕlia oma.

Digitized by Google

16 Ndo jâgâ mi jĕkĕlia, ijĕkĕlia sam si re rĕti: kânde mi azye anka, ndo miĕ nla Rerĕ y'aromi miĕ.

17 Nla gw'ivangi nyani kĕ re tĕndo pa, inle; agamba m'anlaga vani mi re rĕti.

18 Miĕ nle oma o bulia g'oŋwanja w'okuwam; nla Rerĕ o romi miĕ, e bulia g'oŋwanji wam.

19 Nle be bulini wao yĕ, inle; Reri yâ are gwĭ? Be jivira Jisu, inle; Anuwe mia miĕ, nlâ Reri yam: kânle anuwe amie miĕ, anuwe kâ mia Reri yam kĕ.

20 Agamba minâ m'awulio nle Jisu go nŏntye y'igumba, gw'anlĕnjagĕ go nago mpolo y'Anyambia: nla *tu*'oma o rali agâ gore yĕ, kânde igwĕri nyĕ nyi d*uo* ny'abia.

21 Nle be fâ bulinio wao nli Jisu, inle; mi akĕndaga, nl'anuwe be buta miĕ, nl'anuwe be juwa nl'ibe sani: go kĕnda miĕ, anuwe lĕnge ngulu yi bia.

22 Nle be bulia Iju, inle; e be s'ajuwĕ? kânde awuli, inle; go be kĕnda miĕ, anuwe lĕnge ngulu yi bia.

23 Nl'awuliniĕ wao, inle; Anuwe pila go ntye; mi avili gw'igonu: anuwe nle yi ntye yinâ; mi aranga yi ntye yinâ.

24 Yenâ awulini miĕ'nuwe, inle; anuwe

Digitized by Google

be juwa nl'ibe sani; kânde jâgâ'nuwe jivira, inle; mië nle *yĕ;* anuwe be juwa nl'ibe sani.

25 Nle be bulini wao yĕ, inle; Awĕ mande? Nl'awulini Jisu wao, inle; nle yĕ awulini mië'nuwe gw'avakili.

26 Mi are nl'isauñ imienge go kamba, nla go jĕkĕlia gore'nuwe; ndo ayĕ o romi mië, aye re rĕti: yenâ kamba mië go ntye nt'ayâgiu mie gore yĕ.

27 Wi kotiza, inle; agambi nla wao g'oŋwanja wa Rerĕ.

28 Nle be bulino wao nli Jisu, inle; Go be tombinla'nuwe Oŋwa w'onlomi, gambĕnle anuwe be mia, inle; mië nle *yĕ*: nla zyele ezâma zi dendo mieměĕ; ndo ga nt'alĕngio mie nle Reri yam, mi kamba isauñ meyinâ.

29 Nl'oma o romi mië, are nla mië; Rerĕ arigi mië anka; kânde mi denda ya meyânâ yi tŏndië egombe zodu.

30 Gw'agambië agamba minâ, awenge w'ayivirĕ.

31 Nle be bulia Jisu awulini Iju mesânâ w'ayivirĕ, inle; Ja'nuwe doana nl'igambi nyam; *gambĕnle* anuwe nle ongili wam rĕti;

32 Nl'anuwe be mia omiĕnle, kâ omiĕnle panga'nuwe awâ-ntye.

Digitized by Google

33 Be jivira wao yĕ, inle; azuwe nle ibamba si Ebream, azuwe pegaga nyongo y'omedu: o bulia sĕ, inle; Anuwe be pango awâ-ntye.

34 Be jivira Jisu wao, inle; Rĕti, mi bulinia'nuwe, Omedu e denda mbe aye nle nyongo y'ibe.

35 Nli nyongo e doana egombe zodu go nago, ndo Oŋwanla e doana egombe zodu.

36 Ja'nuwe pango awâ-ntye sambo nl'Oŋwa nlomi, *gambĕnle* anuwe be doana awântye rĕti.

37 Mi avoro, inle; anuwe nle ibamba si Ebream; ndo anuwe bela jona miĕ, kânde igambi nyam nyi zye nli mbora gore'nuwe.

38 Mi akamba nta re mi ajena pa, nli Reri yam: kâ'nuwe denda nta re'nuwe jena pa, nla Reri yani.

39 Be jivira wao awuliniĕ, inle; Ebream nle reri yazgo. Awulinio wao nli Jisu, inle; Ja'nuwe nle awanla wi Ebream, gambĕnle anuwe kâ janja ijanja si Ebream.

40 Ndo vĕnâ anuwe bela jona miĕ, oma o wulini'nuwe omiĕnle w'ayâginu miĕ gore Anyambia. Ebream e denda yenâ.

41 Anuwe denda ijanja sa Reri yani. Be bulia wao awuliniĕ, inle; Azuwe jano nli

Digitized by Google

bandanië; azuwe re nle Rerë mâri, inle; Anyambia.

42 Be bulinio wao nle Jisu, inle; Jàgâ Anyambia nle Reri yani; anuwe kâ tŏnda mië, kânde mi aṽieni avila gore Anyambia: mië kë, mi bia mieme, ndo aromi mië.

43 Ande më zi re'nuwe agotiza nkambini yam? kânde anuwe lĕnge ngulu yi sindinla agambi mam.

44 Anuwe ya reri *yani* onyambe, nli ntŏndini ya reri yani yi dendo'nuwe: w'avegagi oyonisi *w'anlaga* avila gw'avakili, nla e doana g'omiënle; kânde zyele omiënle nla wo. Ja akamba si noka, e kamba ayëmë: kânde ayë onoki nla rerë ya so.

45 Ndo kânde mi bulinia'*nuwe* omiënle, anuwe jivira mië.

46 Mande o re gore'nuwe o suria mië nl'ibe? Nla ja mi akamba omiënle ande më, zi re'nuwe ayivira mië?

47 Omedu o re gore Anyambia, e jâgâ agamba m'Anyambia sambo, anuwe jâgâ *mo* kânde anuwe ga y'Anyambia.

48 Be jivira Iju awulinië, inle; Azuwe kamba rëti, inle; awë nle oma wi Semeria, nl'o re nl'onyambe?

49 Be jivira Jisu, inle; mi azye nl'onya-

Digitized by Google

mbe; ndo mi duba Reri yam; ndo anuwe pĕdia miĕ.

50 Nla mi buta ivendi nyam: re omâri o buta nla jĕkĕlia.

51 Gĭlĭgĭlĭ mi bulinia'nuwe, inle; Ja oma penjavenja igambi nyam, e be jena ijuwa.

52 Nle be bulia Iju gore yĕ, inle; Vĕnâ azuw'avoro, inle; o re nl'onyambe. Ebream ajuwi, nl'iprŏfĭt, ndo o bulia'nle; J'âma penjavenja igambi nyam e be jena ijuwa.

53 O re viaganu nla reri yazyo Ebream o re juwa pa? nl'iprŏfĭt wi re juwa pa: o panga okuwâ ga mande?

54 Be jivira Jisu, inle: Ja miĕ duba miĕmĕ, idubi sam si zyel isyâlâ: ndo Reri yam e duba miĕ, o bulio nl'anuwe, inle; ayĕ nle Anyambia yani.

55 Ndo anuwe amie yĕ; ndo mi avoro yĕ: ja mi tâ bulia'nle; mi amie yĕ, gambĕnle mie nle onoki ga'nuwe: ndo mi avoro yĕ, nli penjavenja igambi nyĕ.

56 Reri yani Ebream arŏndi polo go jena ntyugu yam; ayeniĕ yo, nl'arŏndiĕ.

57 Nle be bulinio yĕ nl'Iju, inle; O pa tua agomi mi mpuma atani, nl'ayeniâ Ebream?

Digitized by Google

58 Awulini Jisu wao, inle; Rĕti, mi bulinia'nuwe: Ebream loanaga râ, mi avegagi.

59 Nle be bŏnga wao ado avungĕ; ndo Jisu ayumbunli okuwĕ, agâginle nago mpolo y'Anyambia g'ogaregare yao, aviagani baraba.

EWONJO IX.

GW'APIAGANI *Jisu*, ayeni onlomi o vegagi ipâku avila go njani *yĕ*.

2 Be bambia ongili wĕ avambiĕ, inle; Onlĕnji, mande alend'ibe, onlomi winâ, mbĕ izâmbi yĕ, gw'ayanio yĕ ipâku?

3 Be jivira Jisu, inle; Arang'oma winâ alend'ibe, nlâ izambi yĕ; ndo *ayanio ipâku*, inle; ijanja s'Anyambia si ga ruminio gore yĕ.

4 Mi ga yanje vilo y'oma o romi miĕ vâ pare omanda; kânde ogwĕra bia vâ wo, zyele oma dĕnga ngulu go janja.

5 Vâ lĭngo wi re miĕ go ntyĕ, miĕ nle ozange wi ntye.

6 Gw'agambiĕ yenâ, aruenĭĕ go ntye, avangi irâi nl'igwana, agiliĕ yo gw'antyâ m'onlomi w'ipâku.

7 Nl'awulinĭĕ yĕ, inle; Gĕnda go sâvu-

Digitized by Google

nla go mbeni yi Sailomi (yi pivia, inle; Itomo.) Be kĕndĕ azâvunlĕ nl'aṽieni jena.

8 Ezogo nli mŏngi w'ayeniĕ gw'alonga nl'*amieni*, inle; avegagi ipâku; be bulia wao, inle; Winâ arang'oma o loanagi tu anlĕgiraga?

9 Be bulia awĕwa, inle; Winâ nle yĕ; amãri *w'awuli*, inle; Are'gâlani ga yĕ: ndo awulia, inle; miĕ nle yĕ.

10 Awulini wao yĕ, inle; sambo, antyâ mâ m'anlungunlo sĕ?

11 Be jivirĕ awulini wao, inle; Onlomi o fwelio'nle; Jisu avangi irâi agila *yo* gw'antyâ mam, kâ yĕ bulini miĕ, inle; Gĕnda go mbeni yi Sailomi, azâvunla: be kĕnda miĕ azâvunla, nl'ayeni miĕ.

12 Nle be bulinia wao yĕ, inle; Are gwĩ? Nl'awuliĕ, inle; mi pa mia.

13 Nle be baga wao gore Ifaraisi onlomi o vegagi ipâku gw'alonga.

14 Ndo avegagi owenja wi syânâ gw'avangi Jisu irâi, nl'anlungunla antyâ mĕ.

15 Nle be fâ bambio yĕ nl'Ifaraisi kĕ, inle; alĕngiĕ njeni sĕ? Be jivirĕ wao, inle; Agili irâi gw'antyâ mam, be sâvunla miĕ, nla jena miĕ.

16 Nle be bulia awĕwâ w'Ifaraisi, inle;

Digitized by Google

Onlomi winâ aranga *oma* w'Anyambia, kânde e penjavenja owenja wi syânâ. Awuli amâri, inle; Jâgâ onlomi wina nle omâ mbe, kâ dĕnga ngulu yi denda lemba yinâ sĕ? Nl'avegagi ozungakanio gore wao.

17 Be fâ bulinia wao *oma* w'ipâku, inle; O bulia sĕ g'oŋwanji wĕ, inle; anlungunlo antyâ mâ? Awuliĕ, inle; Ayĕ prŏfĭt.

18 Ndo Iju wi jivira g'oŋwanji wĕ, inle; avegagi ipâku, kâ yĕ jena, kao wao w'afwelia pa izâmbi y'onlomi o nungunlo antyâ mĕ.

19 Be bambia wao, inle; Winâ nle oŋwanli wani onlomi, o bulio'nuwe, inle; ayanio ipâku? Ndo vĕnâ e jena sĕ?

20 Be jivira izâmbi yĕ awulini wao, inle; Azuwe avoro, inle; winâ nle oŋwanli wazyo, o yanio ipâku:

21 Ndo osauñ wi pangĕ jenâ vâtĕ vĕnâ, azuwe pa mia; ge oma o nungunia antyâ mĕ, azuwe amie; atueni oma; vambiani yĕ; e be kamba ayĕmĕ.

22 *Agamba* minâ m'awulio nl'izâmbi yĕ, kânde w'arieni Iju; kânde Iju w'aluo w'abondi, inle; ja omedu be mĕma, inle; aye nle Krais, e ga rombo go nago y'Anyambia.

23 Awuli izâmbi yĕ, inle; sambo, Atueni oma; vambiani yĕ.

Digitized by Google

24 Nle be fâ felia wao onlomi o vegagi ipâku, nl'awulinič, inle; Zuminia Anyambia: azuwe avoro, inle; onlomi winâ ar'omâ mbe.

25 Be jivirĕ awulini wao, inle; Ja aro mbe *ge az'ombe*, mi pa mia; osauñ mâri wu re mič mia pa, inle; avegagi mič ipâku, vâte vĕnâ mi ajeni.

26 Nle be fâ bulini wao yĕ, inle; Alendi sĕ gore wĕ? anlungunli antyâ mâ sĕ?

27 Be jivirĕ awulinia wao, inle; mi abulini'nuwe; ndo anuwe jivira jâgâ: Anuwe bela fâ jâgâ sĕ? anuwe bela doana ongili wĕ?

28 Be tâva wao yĕ, nl'awulinič, inle; Awĕ nle ongili wĕ; ndo azuwe nle ongili wi Mozĕs.

29 Azuwe avoro, inle; Anyambia agamba nli Mozĕs; ndo gw'*eza* zinâ, azuwe pa mia gw'apilĕ.

30 Ayiviri onlomi mewânâ, awulini wao, inle; winâ nle osauñ wi mamu, inle; anuwe mie gw'apilĕ, ndo *ge* anlungunli antyâ mam.

31 Ndo azuw'avoro, inle; Anyambia ayâginu anlaga ve; ndo ja omedu azavinlaga Anyambia, kĕ janja ntŏndini yĕ, ayĕ be jâgenu ndĕ.

Digitized by Google

32 Ntye yi ga pakilie re jâginu pa, inle; omedu anlungunli antyâ m'oma o yanio ipâku?

33 Kânle onlomi winâ arang'*oma* w'Anyambia, e tâ dĕnga ngulu yi janja mpângâ.

34 Be jivira wao awuliniĕ, inle; Awĕ ayanio nl'ibe sitevo, awĕ nĕnja'zuwe? Nl'agâguni wao yĕ.

35 Ndo gw'ayâgiu Jisu, inle; w'agâguniĕ, nl'alĕngiĕ yĕ, be buliniĕ yĕ, inle: O jivira gore Oŋwanla w'Anyambia?

36 Be jivirĕ awulia'nle; Ayĕ mande, Rera, kâ miĕ jivirĕ?

37 Nl'awuli Jisu, awuliniĕ, inle; Om̃'ajenĕ, nle yĕ o kamba nl'awĕ.

38 Be buliĕ, inle; Ovangini, mi ajivira. Nl'azavinlĕ yĕ.

39 Nl'awuli Jisu, inle; Vâ ijĕkĕlia mi abieni go ntye yinâ, inle; mŏngi wi re jena, kâ wao jena: nli mŏngi wi jena, kâ wao pango ipâku.

40 Nl'*awĕwâ* w'Ifaraisi wu re nl'ayĕ, gw'ayâgiu wao agamba minâ, awuliniĕ, inle; Azuwe ipâku kĕ?

41 Be bulini Jisu wao, inle; Jâgâ'nuwe re apâku, gambĕnlĕ anuwe alĕnge ntyĕmbâ, ndo anuwe bulia, inle; azuwe jena, sambo, ibe sani si tigani.

Digitized by Google

EWONJO X.

RĔTI, mi bulinia'nuwe, O be tua ayinginla nl'ompombana go nago y'adâmbe, ndo e panda wogo yĕnle, ayĕ ofe nl'opodunla *nago.*

2 Ndo oma o jinginla nl'ompombana, ayĕ nle oma o penjavenja adâmbe.

3 Gore yĕ openginla *iguge* nungunla; kâ adâmbe jâgâ inyoi nyĕ: kâ yĕ fwelia adâmbe imĕ gw'ana, nl'agĕndia mo gw'igala.

4 Go be kĕndiza adâmbe imĕ; e kĕnda g'obosyo mo, kâ adâmbe songĕ: kânde m'avoro inyo nyĕ.

5 Ndo m'azonge ogĕnda, ndo mi be fangĕ; kânde m'amie inyoi ny'agĕnda.

6 Egâmba zinâ z'agâmbio nle Jisu gore wao: ndo wi kotiza isauñ y'agambiĕ wao.

7 Nle be fâ bulia Jisu awulinia wao, inle; Rĕti, mi bulinia'nuwe, inle; miĕ nle igugi ny'adâmbe.

8 Waodu w'avĭeni g'obosyo yam'w'avegagi ife nl'ipodunla *si nago;* ndo adâmbe mi jâgenu wao.

9 Miĕ nle iguge: jâgâ omedu jinginla nli miĕ, e be sunginlo, kâ yĕ jinginlaga nl'agâgwaga, nli dĕnga inyezo.

Digitized by Google

10 Ofe e bia, kao go jufa, nla go jona, nla go jiliza: ndo mi avieni, inle; wu ga lĕnge emĕnlâ; kâ wao dĕnga zo viaganu.

11 Miĕ nle ovenjavenji w'adâmbe ombia: ovenjavenji w'adâmbe e pa emĕnlâ zĕ gw'adâmbe.

12 Ndo omâ po, arang'ovenjavenji w'adâmbe o re niva adâmbe, ayeniĕ njĕgâ yi bia; e tiga adâmbe, avanga; kâ njĕgâ kota mo, avazangane adâmbe.

13 Omâ po e fanga, kânde ayĕ omâ po, kâ yĕ anaka adâmbe.

14 Miĕ nle ovenjavenji w'adâmbe ombia, nla mi avoro *adâmbe* mam; nli mio nli mam.

15 Ga nte mio miĕ nli Rerĕ; yenâ mi mia Rerĕ kĕ: kâ miĕ dimbinla emĕnlâ zam gw'adâmbe.

16 Mi are nl'adambe amĕnle, mi re aza g'olemba winâ: mi ga vaga mo kĕ, mi jâgâ inyoi nyam; yi be doana olemba omâri nl'ovenjavenji omâri.

17 Yenâ tŏndo miĕ nli Reri yam, kânde mi dimbinla emĕnlâ zam, inle; kâ miĕ fâ bŏnga zo.

18 Zyele oma bonginla miĕ zo, ndo mi alimbinli zo miĕmĕ. Mi are nli ngulu yi

Digitized by Google

dimbinla zo, mi are nli ngulu yi fâ bŏnga zo. Ivangi nyinâ, mi awŏngi *nyo* avila gore Reri yam.

19 Avegagi ibaŋwana s'Iju g'oŋwanji isauñ meyinâ.

20 Be bulia awenge, inle; are nl'onyambe, nl'are kĕ eranlia; anuwe jâgenu yĕ sĕ?

21 Awulini amâri, inle; meminâ *ga* agamba m'oma o re nl'onyambe. Onyambe kâ nungunla antyâ m'ipâku?

22 Nl'avegagi go Jeruselĕm go ntyago yi davia, nl'avegagi egombe zi mpungavunga.

23 Be kâmbaga Jisu gw'evungu zi Sŏlomŏn go nago mpolo y'Anyambia.

24 Nle be bia Iju agombinlĕ, nl'awuliniĕ, inle; olĭngo nde wi pangâ'zuwe dov̄a mpaga? Jâgâ awĕ nle Krais wulinia'zuwe buku.

25 Be jivira Jisu awulini wao, inle; mi abulinia'nuwe; ndo anuwe j*â*ginu miĕ; vilo yi janjo miĕ nl'ini nya Reri yam yi mieza g'oŋwanji wam.

26 Ndo anuwe j*i*vira, kânde anuwe arang' adâmbe mam, ga nt'abulinia miĕ'nuwe.

27 Adâmbe mam mi jâgâ inyoi nyam, kâ mi mia mo, kâ mo songa miĕ:

28 Kâ mi pa mo emĕnlâ z'egombe zodu;

Digitized by Google

nla mi azye ngulu yi pera, nla zyel'oma o re ngulu yi bŏnga mo gw'agâ mam.

29 Reri yam, y'aveni *mo* miĕ, aro mpolo viaganu nla waodu; nla zyel'oma o re ngûlu yi bŏnga gw'agâ wa Reri yam.

30 Miĕ nla Reri *yam* azuwe omo.

31 Nle be fâ bŏnga Iju ado go pungĕ.

32 Be jivira Jisu wao, inle; vilo via yenge avila gore Reri yam, y'aruminio miĕ'nuwe; vâ gweni vilo nde meyâ zi punga'nuwe miĕ ado?

33 Be bulinia Iju awuliniĕ, inle; vâ evilo evia azuwe av*u*nge wĕ: ndo gw'itâṽa s'Anyambia; nla kânde awĕ oma, o panga okuwâmĕ Anyambia.

34 Be jivira Jisu wao, inle; zye tĕndo pa gw'ivangi nyani, inle; mi awulia'nle; Anuwe nle Anyambia?

35 Ja aṽeli wao, inle; Anyambia gore mŏngi w'aṽieno nl'agamba m'Anyambia, kâ irĕndâ y'az*â*zi;

36 Anuwe bulia gore yĕ o mĕpio nli Rerĕ, nl'aromi go ntye, inle; o tâṽa Anyambia kânde mi abulia'nle; miĕ Oŋwanla w'Anyambia?

37 Ja mi adenda ijanja sa Reri yam ay*i*virani miĕ.

Digitized by Google

38 Ndo ja mi denda, vanganli anuwe yivira miĕ, yivirani vilo: kâ'nuwe mia nl'ayivira, inle; Rerĕ are gore mie, nla miĕ gore yĕ.

39 Nle be fâ bela wao go bongĕ; ndo averi gw'agâ mao.

40 Nl'avâ kĕndiĕ g'ozamba mâri wi Jŏrdŏn go mbora y'avaptaizagi Jŏn gw'alonga; vâvâ aloaniĕ.

41 Nl'agĕndi awenge gore yĕ, awulia'nle; Jŏn alendi elemba; ndo isauñ yodu y'agambio nli Jŏn g'oŋwanja *oma* winâ yi re rĕti.

42 Nl'ayiviri awenge yĕ gogo.

EWONJO XI.

NDO *onlomi* omâri *ini* nyĕ nle Lazerŭs yi Bĕtene yi nkala yi Mere nl'oŋwângi yĕ oñanto Marte; avegagi nli nkani.

2 (Mere mĕmo y'agili Ovangini nl'agali, nl'aziza intyozyo sĕ nl'itui sĕ, oŋwângi yĕ Lazerŭs avegagi nli nkani.)

3 Yenâ aromi awângi yĕ anto gore yĕ, inle; Ovangini, vona, ayĕ o tŏndo ndâ e jâgâ.

4 Gw'ayâgiu Jisu, awuliĕ, inle; Nkani yinâ aranga gw'ijuwa, ndo gw'isuminia

Digitized by Google

s'Anyambia, inle; Oŋwanla w'Anyambia e ga lĕnge ini'volo vâ yo.

5 Ndo Jisu arŏndi Marte, nl'oŋwângi yĕ oñanto nli Lazerŭs.

6 Gw'ayâgiu yĕ, inle; e jâgâ, arigani vâvâ ntyugu mbani go mbora meyânâ y'avegago ndĕ.

7 Avila vâvâ, awulinie ongili *wĕ*, inle; Okani azuwe fâ kĕnda go Judia.

8 Be bulinio yĕ nl'ongili, inle; Onlenji, vâte vĕnâ Iju w'aveli pungâ ado; o be fâ kĕnda gogo?

9 Be jivira Jisu, inle; Arang'igomi ny'agwĕra nl'agwĕra m'inkâlâ ambani g'owenja? Ja omedu kĕnda oñanda avomo nl'ibaku, kânde e jena ozange wi ntye yinâ.

10 Ndo j'âma kĕnda ogwĕra, e pomo nl'ibaku, kânde azye nl'ozange.

11 Isauñ meyinâ y'awulio ndĕ; nl'avila vâvâ awulini wao, inle; Ndeg'wazyo Lazerŭs e nana; ndo mi kĕnda go jĕmĕ.

12 Nle be bulia ongili wĕ, inle; Ovangini, jâgâ e nana, e doana mbiambi.

13 Ndo Jisu akambi gw'ijuwi sĕ: ndo avivi wao, inle; agambi gw'inana antyâvinâ.

14 Nle be bulini Jisu wao buku, inle; Lazerŭs ajuwi.

Digitized by Google

15 Nla mi tŏnda gw'inyangi nyani, inle; mi d*uo* vâvâ, kâ'nuwe jivira; ndo, okani gore yĕ.

16 Nle be bulia Tŏmas o fwelio'nle; Dĭdymŭs gore ongili-gangano yĕ, inle; Okani azuwe kĕ, azuwe kâ juwa nla yĕ.

17 Gw'avĩeni Jisu, alengiĕ, inle; *ananli* g'orongino vâ ntyugu nai siva pa.

18 (Ndo Bĕtene avegagi piĕre go Jeruselĕm, egâlani inanda mbani:)

19 Be bia Iju sinyenge gore Marte nli; Mere, go sindia irĕmi yao g'oŋwanja w'oŋwângi yao.

20 Ndo gw'ayâgiu Marte, inle; Jisu e bia, be kĕndĕ go datanla nla yĕ: ndo Mere aloani tu go nago.

21 Be bulinio Jisu Marte, inle; Ovangini, kânle o luo vĕnâ, gavâ oŋwângi yam e tâ j*u*wa.

22 Ndo mi avoro, inle; vanganli venâ, ezâmedu zi bambio ndâ gore Anyambia, *zi* be po wĕ nl'Anyambia.

23 Nle be bulinio yĕ nle Jisu, inle; Oŋwângi yâ e be fâ tongwa.

24 Be bulia Marte gore yĕ, inle; mi avoro, inle; e be fâ tongwa gw'itongwa si ntyugu nuwunla.

Digitized by Google

25 Awuli Jisu gore yĕ, inle; Miĕ nle itongwa nl'emĕnlâ: omedu o jivira miĕ, vanganli ajuwi, e be doana:

26 Nl'omedu o doana nl'ayiviri miĕ e be *ju*wa. O jivira yinâ.

27 Be jivirĕ yĕ, inle; I, Ovangini; mi ajivira, inle; awĕ nle Krais, Oŋwanla w'Anyambia, o bia go ntye yinâ.

28 Gw'awuliĕ yenâ be kĕndĕ, nl'aṽelia oŋwângi yĕ Mere ntyâria, inle; Onlĕnji abieni, e fweliâ.

29 Gw'ayâgiu yĕ, be kumanlĕ nĕganĕga, avia gore yĕ.

30 Ndo Jisu e pa tua go bowa go nkala; ndo avegagi go mbora y'alatani Marte nla yĕ.

31 Nl'Iju wu re nla yĕ go nago, go sindia orĕmi wĕ, gw'ayeni wao Mere, inle; e kumanla nĕganĕga, nl'agâgwa gw'igala, be songa wao yĕ, nl'awuli wao, inle; e kĕnda g'orongino go dena gogo.

32 Gw'aṽieni Mere go *mbora* y'avegagi Jisu, ayeniĕ yĕ, avoswa gw'agolo mĕ, awuliniĕ'nle; Ovangini, kânle o luo vĕnâ, gavâ oŋwângi yam e tâ *ju*wa.

33 Gw'ayeni Jisu ayeniĕ, inle; e dena, nl'Iju w'aṽieni nla yĕ dena kĕ, aziminiagi gw'inlinla, nl'ayeniĕ njuke.

Digitized by Google

34 Nl'awulia'nle; Anuw'alimbinlĕ gwĭ?

35 Be bulia wao gore yĕ, inle; Ovangini, yogo, yenle. Be dena Jisu.

36 Nle be bulia Iju, Vona nt'atŏndi yĕ!

37 Be bulia awĕwâ gore wao, inle; Oma winâ, o nungunli antyâ m'ipâku, alĕnge ngulu yi panga, inle; oma winâ ayuwa?

38 Nl'avâ simini Jisu g'okuwĕmĕ, avia g'orongino. W'avegagi ompogoni, nl'ido alimbinlo *vâvâ.*

39 Be bulia Jisu, inle; Rombani ido. Be bulia Marte onwângi w'ebende, inle; Ovangini, v'igwĕra nyinâ atueni ompuna: kânde nlĕnlâ nle yi ntyugu nai *e ga juwe.*

40 Be bulinio yĕ nli Jisu, inle; Mi azye buliniâ, inle; ja om̃'ajivira, o be jena ivendi ny'Anyambia?

41 Nle be tomba wao ido *go mbora* y'alimbinlo ebende. Nl'arombinli Jisu antyâ mĕ gw'igonu: nl'awuliĕ, inle; Rera, Akeva kânde om̃'ajâginu miĕ:

42 Nla mi amieni, inle; o jâginu miĕ egombe zodu; ndo gw'inyangi nyi mŏngi kumanla vĕnâ, abulia miĕ *nyo,* inle; wi ga yivire, inle; awĕ romi miĕ.

43 Nla gw'agambiĕ yenâ, arongiĕ nl'inyoi'volo, inle; Lazerŭs nlŏngwa.

Digitized by Google

44 Nl'anlŏngwi ebende koro pa, agâ nl'agolo nl'ilamba y'irongino: nl'ozyo wĕ koro pa nli tolu. Be bulinio wao nli Jisu, inle; Vurunaniĕ, kâ tiganiĕ kĕndaga.

45 Iju sinyenge w'avĕieni gore Mere, gw'ayeni wao nt'alendi Jisu w'ayivirĕ.

46 Ndo awĕwâ gore wao w'agĕndagi gore Ifaraisi nl'awulini wao nt'alendi Jisu.

47 Nle be datiza imĭnisĕ impolo nl'Ifaraisi alatizi wao ngando nl'awulia, inle; Azuwe denda sĕ? kânde onlomi winâ e denda lemba yenge.

48 Ja'zuwe tigĕ yenâ, gambĕnle *anlaga* waodu wi be jivirĕ: nl'Iroman be bia, go bŏnga mbori yazyo nl'inlŏngâ nyazyo.

49 Be bulia omĕâri gore wao, *ini nyĕ* Keaifas, avegagi mĭnisĕ mpolo ompuma mĕ awuliniĕ wao, inle; Anuwe mia mpângâ du.

50 Nlâ'nuwe pikilia, inle; re isyâlâ vâ'zuwe, inle; onlomi'mĕâri e ga yuwe gore anlaga, inle; inlŏngâ nyodu ny'avera.

51 Ndo minâ m'akambo (g'oŋwanji wĕ) ndo avegagi mĭnisĕ mpolo ompuma mĕ, avâgiĕ, inle; Jisu e be juwa gw'inlŏngâ menyânâ;

52 Nl'aranga gw'inlŏngâ menyânâ dadiĕ; ndo, inle; e ga latiza ta, awanla w'Anyambia wu re pazangana pa.

Digitized by Google

53 Nl'avila go ntyugu mĕ awondi wao *ndaga* go jonĕ.

54 Ndo Jisu e fâ kĕnda g'obwĭ gore Iju; ndo be kĕndĕ avila vâvâ g ontye piĕre igi' volo, go nka mpolo yi fwelio, inle; Ifreim, nl'aloaniĕ vâvâ nl'ongili wĕ.

55 Nla ntyago yi'ntigo y'Iju y'arueni piĕre: be kĕnda awenge go Jeruselĕm go ntyago yi'ntigo: avila gwi ntye, inle; wu ga mĕpia ikuwi gao.

56 Nle be buta wao Jisu nl'agambanla, gw'agumanla wao go nago mpolo y'Anyambia, nl'awulia, inle; Anuwe pivia sĕ, e be bia go ntyago?

57 Ndo imĭnisĕ impolo nl'Ifaraisi kĕ w'aveni ivanga, inle; Ja omedu amie mbora re yĕ, kĕ teva yo, inle; kâ wao kotĕ.

EWONJO XII.

JISU avĭeni, ntyugu orovă ntyago yi ntigo viaga râ, go Bĕtene gw'avegagi Lazerŭs o vegagi juwa pa, anlŏngunio ndĕ avila gw'ijuwa.

2 Be pangina wao yĕ inya sinkolu vâvâ; nla Marte avengini go tavoro: ndo Lazerŭs avegagi nla wao tu go tavoro nli yĕ.

3 Nle be bŏnga Mere igwĕra ny'agali mi

Digitized by Google

spaiknard, mi jona polo, nl'agilia mo gw'intyozyo si Jisu, kâ yĕ siza intyozyo sĕ, nl'itui sĕ: kâ nago jonia ralia nli nkango y'agali.

4 Nle be bulia omâri w'ongili wĕ, Judas Aiskaraiŏt, oŋwa wi Saimŏn, o be kotizĕ, inle;

5 Ande zi re nl'agali minâ m'agolio nl'inkama s'idisyu ntyaro, nl'avo gore-mŏngi re arevo?

6 Nyinâ awulio ndĕ, aranga, inle; are nl'isyâlâ gore mŏngi re arevo: ndo kânde avegagi ofe, nl'avegagi nl'ipuka, aroanliĕ yâma y'aṽeliago gogo.

7 Nle be bulinia, Jisu, inle; Rigani yĕ vâvâ; kânde go ntyugu y'ibĕnlo sam apenjavenjo mo.

8 Kânde mŏngi re arevo, wu re nl'anuwe egombe zodu; ndo anuwe azye nla miĕ egombe zodu.

9 Ndo gw'amieni anlaga'wenge w'Iju, inle; are vâvâ; aṽieni wao, aranga gw'ingangi nyi Jisu dadiĕ, ndo, inle; wu ga yenle Lazerŭs kĕ, anlŏngunio ndĕ avila gw'ijuwa.

10 Ndo imĭnisĕ impolo w'awondi erungu, inle; Lazerŭs e ga yonizo kĕ.

Digitized by Google

11 Kânde gw'inyangi nyĕ awenge w'Iju w'agĕndagi, nl'ayiviri Jisu.

12 Viaganu ntyugu'mâri, anlaga'wenge w'avĩeni go ntyago, gw'ayâgiu wao, inle; Jisu e bia go Jeruselĕm,

13 W'awŏngi ampare m'iyila, nl'agĕnda go datanla nla yĕ, be tonga wao, inle; Osana; Zavinlo nle Oga w'Isreĕl o bia gw'ina ny'Anyambia.

14 Gw'alĕngi Jisu, oŋwa buru, avatamini yo; ga nt'are tĕndo pa,

15 Inle; riga rie, oŋwa-oñanto wi Saion: vona, Ogi wâ e bia, batamina pa g'oŋwa buru.

16 Isauñ meyinâ yi kotizo nl'ongili wĕ gw'alonga: ndo gw'azuminio Jisu, be jonginia wao, inle; isauñ meyinâ yi re tĕndo pa gore yĕ, nl'alendi wao isauñ meyinâ gore yĕ.

17 Sambo, anlaga'wenge w'aluo nl'ayĕ gw'avĩeli yĕ Lazerŭs avila g'orongino wĕ nl'anlŏnguniĕ avila gw'ijuwa, w'awuli.

18 Vâ ndaga yinâ anlaga w'alatana nl'ayĕ, kânde w'ayâgiu, inle; alendi elemba zinâ.

19 Awuli Ifaraisi wao nla wao, inle; Anuwe jena nte re'nuwe keva mpângâ? Vona, ntye yodu y'asongiĕ.

Digitized by Google

20 Ndo avegagi nla wao Igrik w'avĭeni go savinla go ntyago *yi ntigo.*

21 Wao'vieni gore Fĭlĭp yi Bĕtsede yi Galaili, avambiĕ, inle; Rera, azuwe bela jena Jisu.

22 Nl'avĭeni Fĭlĭp awulini Andru: kâ Andru nli Fĭlĭp avâ bulinia wao Jisu.

23 Be jivira Jisu wao, inle; Igwĕra ny'abieni, go be suminio onwa-w'onlomi.

24 Rĕti, mi bulinia'nuwe, Kao intyâ ny'imba poswa go ntye ayuwa, nyo tigana dadiĕ: ndo ja nya juwa, nyi baga ilonda imienge.

25 Omedu o tŏnda emĕnlâ zĕ e be periza zo: ndo omedu o numba zo go ntye yinâ, e be penjavenja zo gw'emĕnlâ z'egombe zodu.

26 Ja omedu janjinla miĕ, e ga zonge mie; nla go be doana miĕ, gogo be doana nyongo yam kĕ: ja omedu janjinla miĕ, ayĕ, be dubo nli Reri *yam.*

27 Vĕnâ, inlinli nyam ny'ajena njuke: ndo mi ga wulia sĕ? Rera, zunginla miĕ avila gw'igwĕra nyinâ: ndo vâ ndaga yinâ, abieni miĕ gw'igwĕra nyinâ.

28 Rera, zuminia ini nyâ. Be bia inyoi avila g'orovĭa, *inle;* mi azumini *nyo:* ndo mi be fâ suminia *nyo* kĕ.

Digitized by Google

29 Ndo anlaga w'agumanli vâvâ, nl'ayâgâ *nyo*, w'awuli, inle; akamba njali tova. Be bulia amâri, inle; Enjĕl akamba nl'ayĕ.

30 Be jivira Jisu nl'awulia'nle; Inyoi nyinâ ny'abieni kânde vâ miĕ, ndo gw'inyangi nyani.

31 Ndo vâtevĕnâ, nle ijĕkĕlia si ntye yinâ: vâtevĕnâ oŋwa w'oga wi ntye e be tombo.

32 Nla miĕ, ja miĕ banio avila go ntye, mi be dura *anlaga* waodu gore mie.

33 (Minâ m'awulio ndĕ, go tuminia onlŏngâ w'ijuwa si be juwo ndĕ.)

34 Be jivira anlaga awuliniĕ, inle; Azuwe ayâgiu gw'ivanga, inle; Krais e doana egombe zodu: ndo o bulia sĕ, inle; Oŋwa w'onlomi e be banio gw'igonu? Oŋwa w'onlomi winâ mande?

35 Nle be bulinio wao nli Jisu, inle; Kwĕ oŋwa lĭngo, ozange wu re nl'anuwe. Gĕndani vâ re'nuwe nl'ozange: anuwe vende koto nli mpiri: kânde ja oma kĕnda nli mpiri amie nkova be kĕndĕ.

36 Vâ re'nuwe nl'ozange, yivirani ozange, inle; anuwe kâ doana awanla w'ozange. Agamba minâ m'awulio nli Jisu, kâ yĕ kĕndagi ayumbunla wao.

Digitized by Google

37 Ndo vanganli alendi lemba yenge volo yenâ gw'azyo mao, wi *j*ivirĕ:

38 Inle; igamba ny'agambio nl'Isaias yi prŏfĭt bia rĕti, ny'agambio ndĕ, inle; Ovangini, mande o re jivira pa agambi mazyo? nla gore mande ogâ w'Anyambia wu re tuminia pa?

39 Ndo w'alĕngi ngulu yi jivira kânde Isaias avâ bulia nyŏngâ nyĕnlĕ,

40 Inle; anlunjizi antyâ mao, nl'ayâlizi irĕmi yao, inle; w'ay*e*na nl'antyâ *mao;* nlâ k*o*tiza nl'irĕmi *yao:* nl'agalunio: kâ mi atoliza wao.

41 Isauñ meyinâ y'awulio nl'Isaias gw'ayeniĕ ivendi nyĕ, nl'agambiĕ g'oŋwanji wĕ.

42 Ndo nlami yenge kĕ, w'ajivirĕ; ndo gw'itia s'Ifaraisi wi mĕmĕ, wi vende tombo go nago y'Anyambia:

43 Kânde w'arŏndi isuminia s'anlaga viaganu nla isuminia s'Anyambia.

44 Be tonga Jisu nl'awulia, inle; Omedu o jivira gore miĕ, e j*i*vira gore miĕ, ndo gore oma o romi miĕ:

45 Nl'ayĕ o jena miĕ, e jena kĕ oma o romi miĕ.

46 Mi abia ozange go ntye, inle; omedu o jivira miĕ, e be d*o*ana go mpiri.

Digitized by Google

47 Nla j'âmedu jâgâ agambi mam, ayivira, mi ayĕkĕliĕ; kânde mi bia go jĕkĕlia ntye, ndo go sunginla ntye.

48 Ayĕ o bika miĕ, nlâ yâgâ agambi mam, are nl'oma o be jĕkĕliĕ, inle; agamba m'agambio nli miĕ, mo jĕkĕliĕ go ntyugu nuwunla.

49 Kânde mi kamba miĕmĕ; ndo Rerĕ o romi miĕ, aveni miĕ ivanga, nte be kamba miĕ, nte be bulia miĕ.

50 Ndo mi avoro, inle; ivangi nyĕ, nyi re emĕnlâ z'egombe zodu: ezâmedu zi kambo miĕ, ga nt'awulio miĕ nli Rerĕ, yenâ kamba miĕ.

EWONJO XIII.

NDO viaga râ ntyago yi ntigo, gw'amieni Jisu, inle; igwĕri nyĕ ny'abieni go be dubuwĕ avila go ntye yinâ agĕnda gore Rerĕ, arŏndiĕ mŏngiĕ wu re go ntye, arŏndi wao koanga go nuwunla.

2 Nla inya si nkolu mana pa, (onyambe w'avĕli g'orĕma wi Judas Aiskaraiŏt onwa wi Saimŏn go kotizĕ,)

3 Jisu amieni, inle; yâma yodu y'avenio gw'agâ mĕ nli Rerĕ, nl'avĕnieĕ avila gore Anyambia, kâ yĕ fwinia gore Anyambia;

Digitized by Google

4 Be kumanlĕ avila gw'inya si nkolu, alimbinlĕ ingâi sĕ; awŏngiĕ tolu alirie *yo* g'okuwĕmĕ.

5 Avila vâvâ, be jirĕ anĭngo go ntyĕnge, nl'avakili go jovunla ongili agolo, nli siza *mo* nli tolu y'avegago ndĕ liria pa.

6 Nle be biĕ gore Saimŏn Pitĕr; nl'awulinio nli Pitĕr, inle; Rera, o jovunla agolo mam?

7 Be jivira Jisu awuliniĕ, inle; O pa mia nte denda miĕ vĕnâ; ndo o be mia kwĕ.

8 Be bulia Pitĕr gore yĕ, inle; O yovunla agolo mam. Be jivira Jisu yĕ, inle; Jâgâ mi ayovunlâ o zye nli mĕbi nla miĕ.

9 Awulinio yĕ nle Saimŏn Pitĕr, inle; Rera, arang'agolo *mam* dadiĕ, ndo agâ *mam* nl'ewonjo *zam* kĕ.

10 Be bulinio yĕ nli Jisu, inle; oma o re jovunla pa, azye nl'isyâlâ kao go jovunla agolo *mĕ*, ndo are du pupu: kâ'nuwe re pupu; ndo aranga waodu.

11 Kânde amieni oma o be kotizĕ: yenâ awuliĕ, inle; anuwe re pupu, ndo arang'anuwe du.

12 Gw'amĕnizĕ ijovunla s'agolo mao, nl'awŏngiĕ ingâi sĕ avâ doana tu, awuliniĕ wao, inle; Anuwe avoro nt'adenda miĕ'nuwe?

Digitized by Google

13 Anuwe zelia miĕ, inle; Onlĕnji, nl'Ovangini; kâ'nuwe bulia rĕti; kânde yenâ re miĕ.

14 Jâgâ miĕ, nle Ovangini nl'Onlĕngi *wani*, ayovunli agolo mani; anuwe nl'anuwe yovunlani agolo mani kĕ.

15 Kânde mi anlĕnji'nuwe, inle; anuwe ga lenda ga nt'alendi miĕ'nuwe.

16 Rĕti, mi bulinia'nuwe, inle; Nyongo azye viaganu nla reri yĕ: nlâ oma o romio viaganu nla oma o romiĕ.

17 Ja'nuwe mia isauñ meyinâ, re mbia gore'nuwe, jâgâ'nuwe denda yo.

18 Mi k*a*mba g'oŋwanja w'anuwe du; mi avoro o re miĕ pinja pa; ndo, inle; irĕndâ tâ bia rĕti, Ayĕ nya mpĕmba nla miĕ, atombini ntumbu yĕ gore miĕ.

19 Vĕnâ mi donge bulinia'nuwe, yo v*i*aga râ, inle; ja ya bia rĕti, anuwe kâ jivira, inle; miĕ nle *yĕ*.

20 Rĕti, mi bulinia'nuwe, inle; Oma o bŏnga omedu o romio miĕ: e bŏnga miĕ ke: nl'oma o bŏnga miĕ, e bŏnga oma o romi miĕ.

21 Gw'awuli Jisu yĕnâ, ayeniĕ njuke gw'inlinli nyĕ, nl'awuliĕ, inle; Gĭlĭgĭlĭ mi bulinia'nuwe, inle; oñâri gore'nuwe be kotiza miĕ.

Digitized by Google

22 Nle be pona ongili wao nla wao, alova mpaga oma o kambo ndĕ.

23 Ndo avegagi oĩmâri gore ongili wĕ, aviti go ntono yi Jisu, o tŏndo nli Jisu.

24 Saimŏn Pitĕr avĕpiĕ, inle; e ga vambiĕ, inle; mande oma o kambo ndĕ.

25 Ayĕ, pita go ntono yi Jisu, awuliniĕ, inle; Rera, ayĕ, mande?

26 Be jivira Jisu, inle; Ayĕ nle yĕ o be po miĕ nkizi, ja mi aduvia *yo*. Ndo gw'aluvia nkizi aveni *yo* gore Judas Aiskaraiŏt, oŋwa wi Saimŏn.

27 Ayĕ bŏnga pa nkizi, Onyambe w'ayinginli gore yĕ. Be bulino yĕ nle Jisu, inle; Nte be dendâ, lenda nĕganĕga.

28 Ndo m*io*'ma go tavoro ntinla y'awuliniĕ yĕ yenâ.

29 Kânde awĕwâ w'avivi, inle; kânde Judas avegagi nl'ipuka, awulinio nli Jisu, inle; Gola *ya meyânâ* yi belo'zuwe go ntyago; ntyâ e ga ve ezâma gore mŏngi re arevo.

30 Ayĕ bŏnga pa nkizi, be kâgwĕ gw'igala nĕganĕga: ndo arueni ogwĕra.

31 Ndo gw'agâgwĕ, be bulia Jisu, Vĕnâ Oŋwa w'onlomi asuminio, nl'Anyambia azuminio vâ yĕ.

Digitized by Google

32 Jâgâ Anyambia azuminio vâ yĕ, Anyambia be suminiĕ kĕ vâ yĕmĕ, kâ yĕ suminiĕ kwĕvimo.

33 Awanla arumbe, vâ oŋwa lĭngo wakwĕ mi are nl'anuwe. Anuwe be buta miĕ; ndo, ga nt'awulini miĕ Iju, inle; Go be kĕnda miĕ, anuwe lĕnge ngulu yi bia; nânâ bulinia miĕ'nuwe vĕnâ.

34 Ivanga nyânla nya pa miĕ'nuwe, inle; Rŏndanani; ga nt'arŏndi miĕ'nuwe, yenâ rŏndanani anuwe nl'anuwe.

35 Nla yinâ *anlaga* waodu be mia, inle; anuwe nle ongili wam, ja'nuwe re nl'itŏndana.

36 Saimŏn Pitĕr awuliniĕ, inle; Ovangini, o kĕnda gwĭ? Jisu ayivirĕ, inle; Go be kĕnda miĕ, o g*a* zonge miĕ ga vĕnâ, ndo jangojango o be songa miĕ.

37 Be bulinio yĕ nli Pitĕr, inle; Ovangini, miĕ lĕnge ngulu songâ vâtevĕnâ nl'ande? Mi be periza emĕnlâ zam gore wĕ.

38 Be jivira Jisu gore yĕ, inle; O be periza emĕnlâ zâ gw'inyangi nyam? Rĕti, mi buliniâ, inle; njâgâni'nlomi be k*o*ga, kao oma donge danda miĕ nyŏngâ ntyaro.

Digitized by Google

EWONJO XIV.

AYÆNIZANI irĕmi yani njuke: yivirani Anyambia, yivirani miĕ kĕ.

2 Go nago ya Reri yam yi re sinŏntye sinyenge: aza nânâ, miĕ kâ bulinia'nuwe. Mi kĕnda go kekiza mbora gore'nuwe.

3 Nla ja mi akĕnda go kekiza'nuwe mbora, mi be fâ bia go bŏnga'nuwe gore miĕmĕ, inle; vâ re miĕ, *gogo* be doana'nuwe kĕ.

4 Nla go be kĕnda miĕ, anuwe avoro, nli mpânlâ anuwe voro.

5 Awulinio yĕ nli Tŏmas, inle; Ovangini, azuwe mia go kĕndâ, ndo azuwe be mia mpânlâ sĕ?

6 Awulio yĕ nle Jisu, inle; miĕ nle mpânlâ nl'omiĕnle, nl'emĕnlâ; zyele oma o bia gore Rerĕ, kao nla miĕ.

7 Kânle anuwe amieni miĕ, gavâ'nuwe amieni Reri yam kĕ; nl'avila gw'egombe zinâ anuwe avoro yĕ, nl'ayeniĕ kĕ.

8 Nle be bulia Fĭlĭp gore yĕ, inle; Ovangini, ruminia'zuwe Rerĕ, gambĕnle azuwe sindinla.

9 Be bulino yĕ nle Jisu, inle; Miĕ adoani olĭngo mpolo yenâ gore wĕ, ndo o mie miĕ Fĭlĭp? ayĕ re jena pa miĕ, ajeni Rerĕ kĕ;

Digitized by Google

ndo ande zi buliâ, inle; Ruminia'zuwe Rerĕ?

10 O jivira, inle; miĕ re nla Rerĕ; nla Rerĕ kĕ nla miĕ? agamba mi bulinia miĕ' nuwe mi kamba *mo* miĕmĕ: ndo Rerĕ are gore miĕ, e janja vilo.

11 Yivirani miĕ, inle; miĕ re gore Rerĕ, nla Rerĕ gore miĕ: vanganli yivirani miĕ vâ nyanga nyi vilo.

12 Rĕti, mi bulinia'nuwe, inle; Omedu o jivira miĕ, vilo yi janjo miĕ, yi be janjo ndĕ kĕ; nli *vilo* volo viaganu nla yinâ be dendo ndĕ; kânde mi kĕnda gore Reri yam.

13 Nl'ezâmedu zi bambio'nuwe nl'ini nyam, mi be denda zo, inle; Rerĕ ga zuminio nl'Oŋwanla.

14 Ja'nuwe bambia ezâmedu gw'ini nyam, mi be denda *zo*.

15 Ja'nuwe tŏnda miĕ, venjavenjani ampangi mam;

16 Gambĕnle mi be kambinla Rerĕ, kâ yĕ pa'nuwe Ozindini oŋwĕnle o be doana gore' nuwe egombe zodu;

17 Inle; Inlinla ny'omiĕnle; nyi re nyi zye ngulu yi bŏngo nli ntye, kânde nyi jeno, nlâ mio nli ntye: ndo anuwe avoro

Digitized by Google

nyo, kânde nyi doana nl'anuwe, nla be doana nl'anuwe.

18 Mi be tiga'nuwe isindia fâ: mi be bia gore'nuwe.

19 Vâ oŋwa lĭngo wakwĕ, ntye y'ayenle mĭĕ nyĕnle; ndò anuwe jena mĭĕ, kânde mi are bâ, anuwe be doana bâ kĕ.

20 Go ntyugu mĕ anuwe be mia, inle; mi are gore Reri yam, nl'anuwe nla mĭĕ, mĭĕ nla'nuwe.

21 Omedu o re nl'ampangi mam, avenjavenja mo, ayĕ nle oma o tŏnda mĭĕ; nl'ayĕ ò tŏnda mĭĕ, e be tŏndo nli Reri yam, gambĕnle mi be tŏndĕ nl'aruminia okuwam gore yĕ.

22 Nle be bulia Judas (arang'Aiskaraiŏt) gore yĕ, inle; Ovangini, ande zi re wĕ be tuminia okuwâ gore'zuwe, ndo aranga go ntye?

23 Be jivira Jisu awulinĭĕ, inle; Jâ'ma tŏnda mĭĕ, kâ penjavenja agambi mam; gambĕnle Reri yam be tŏndĕ, nl'azuwe be bia gore yĕ, avanga idoanlo yazyo nl' ayĕ.

24 Omedu o re tŏnda mĭĕ, e penjavenj'agambi mam: ndo igamba nyi jâgâ'nuwe aranga nyam, ndo nya Rerĕ o romi mĭĕ.

Digitized by Google

25 Isauñ meyinâ y'akamba miĕ'nuwe, vâ re miĕ nla'nuwe.

26 Ndo Ozindini, inle; Inlinla ny'Orunda, nyi be tomo nli Rerĕ gw'ini nyam, e be nĕnja'nuwe yodu, nli jonginia'nuwe isauñ wedu y'awulini miĕ'nuwe.

27 Mi tiga'nuwe nl'amĕnje, amĕnji mam mi pa'nuwe mo: aranga ga nte pĕ ntye, pa miĕ'nuwe. Avangani irĕmi yani njuke, nlâ ariani.

28 Anuwe ajâgiu, inle; nt'abulinia miĕ' nuwe, inle; mi akĕndaga, ndo mi be *fâ* bia gore'nuwe. Jâgâ'nuwe tŏnda miĕ, anuwe kâ tŏnda polo, kânde mi abulini'nuwe, inle; mi akĕnda gore Rerĕ, kângânde Reri yam aro mpolo viaganu nla miĕ.

29 Ndo vĕnâ, mi abulini'nuwe vâ re zi pa bia, inle; go be bia zo, kâ'nuwe jivira.

30 Avila gw'egombe zinâ mi be kamba nl'anuwe polo; kânde oŋwa w'oga wi ntye yinâ e bia, ndo gore miĕ azye nli mpŏngâ.

31 Ndo, inle; ntye yinâ yi ga mia, inle; mi tŏnda Rerĕ; nla ga nt'avenio miĕ nli Rerĕ ivanga, nânâ denda miĕ. Gumanlani okani avila vĕnâ.

Digitized by Google

EWONJO XV.

MIĔ nle ogâle rĕti, nla Reri yam nle oma o penjavenja wo.

2 Ivare yedu gore mie ny'ay*a*na ilonda, e tomba nyo: nl'*ivare* yedu nyi jana ilonda, e sĕnga nyo, inle; nyi ga wunie ilonda imienge.

3 Vĕnâ anuwe re pupu nl'igamba ny'awulini mie'nuwe.

4 Loanlani nla mie, kâ mie nla'nuwe. Ga ntaga ivare ny'al*ĕ*nge ngulu yi jana ilonda nyomĕ, kao nyi doana nl'ogâle: yenâ re kĕ anuwe ay*a*na ilonda, kao anuwe doana nla mie.

5 Mie nle ogâli, anuwe *nle* ampare: Omedu o doana nla mie, kâ mie nla yĕ, oma mĕ e jana ilond'imienge: kânde aza mie, anuwe l*e*nge ngulu denda mpŏngâ.

6 Jâg'âma d*o*ana nla mie, e fwalo ga ivare, kâ yĕ joma: nl'anlaga datiza mo, avwala *mo* g'ogoni, kâ mo pia.

7 Ja'nuwe doana nla mie, nl'agambi mam doana gore'nuwe, gambĕnle anuwe be bambia ezâmedu zi belo'nuwe, kâ zo dendo gore'nuwe.

8 Vâ yinâ Reri yam asuminio, inle; anuwe

Digitized by Google

jana ilond'imienge: nânâ be doana'nuwe ongili wam.

9 Ga nt'arŏndio miĕ nle Rerĕ, nânâ tŏnda miĕ'nuwe kĕ: loananle gw'itŏndi sam.

10 Ja'nuwe penjavenj'ampangi mam, gambĕnle anuwe be doana nl'itŏndi sam; ga nt'avenjavenji miĕ ampanga ma Reri yam, nl'aloana nl'itŏndi sĕ.

11 Isauñ meyinâ y'awulini miĕ'nuwe, inle; itŏndi sam ga loanle nl'anuwe nl'itŏndi sani si ga yonie.

12 Nyinâ nle ivangi nyam, Inle; rŏndananani anuwe nl'anuwe, ga nt'arŏndi miĕ' nuwe.

13 Zyele oma ore nl'itŏnda sipolo viaganu nla sinâ, inle; oma e periza emĕnlâ zĕ vâ indego sĕ.

14 Anuwe sindego sam, jâgâ'nuwe denda ezâmedu zi sombia miĕ'nuwe.

15 Avila vâ egombe zinâ mi fwelia'nuwe, inle; inyongo; kânde nyongo e mia ya yi dendo nli reri yĕ: ndo mi afweli'nuwe sindego; kânde isauñ yodu y'ayâgiu miĕ gore Reri yam, mi avangi'nuwe mia yo.

16 Anuwe pinja miĕ, ndo mi avinji'nuwe nl'aromi'nuwe, inle; anuwe ga gĕnde ayana ilond'imienge, inle; ilondi yani ga loanle,

Digitized by Google

inle; ezâmedu zi bambia'nuwe nle Rerĕ gw'ini nyam zi be po'nuwe.

17 Isauñ meyinâ yi sombia miĕ'nuwe, inle; Rŏndanani anuwe nl'anuwe.

18 Ja ntye numba'nuwe, anuw'avoro, inle; y'alonge numbi miĕ, yo *numbaga'*nuwe râ.

19 Jâgâ'nuwe nivio nli ntye, ntye yi kâ tŏnda mŏngiĕ; ndo kânde nle anuwe g*a* yi ntye, ndo mi apinji'nuwe go ntye yenâ nlumbo'nuwe nli ntye.

20 Yonginiani igamba ny'awulini miĕ, nuwe, Inle; nyongo azy'ompolo viaganu nla reri yĕ. Ja w'agâmbizi miĕ, wi be kâmbiza'nuwe kĕ: ja w'avenjavenj'igambi nyam, wi be penjavenja nyani kĕ.

21 Ndo isauñ meyinâ du wi be denda yo gore'nuwe gw'inyangi ny'ini nyam, kânde w'am*ie* oma o romi miĕ.

22 Kânle mi azye bia, agamba nla wao, gavâ wi zye nl'impani mbe: ndo vĕnâ, wi zye nlintalio gw'ibe sao.

23 Omedu o numba miĕ, e numba Reri yam kĕ.

24 Kânle mi aj*a*njinla vilo y'ay*a*njizo nl' oma oŋwĕnle, gavâ wi zye nl'ibe; ndo vĕnâ w'ajeni nl'anlumbi miĕ nli Reri yam kĕ.

Digitized by Google

25 Ndo, inle; nyi ga vie vâ rĕti, *igamba* ny'arĕndio gw'ivangi nyao, inle; w'anlumbi miĕ vâ nyawĕ.

26 Ndo ja Ozindini abia, o be tomo miĕ gore'nuwe avila gore Rerĕ, inle; Inlinla ny' omiĕnle, nyi pila gore Rerĕ, nyo be bulia g'oŋwanji wam.

27 Nla'nuwe kĕ, anuwe be mieza g'oŋwanji wam, kânde'nle anuwe aloanli nla miĕ avila gw'avakili.

EWONJO XVI.

ISAUÑ meyinâ y'abulinia miĕ'nuwe, inle; avoswani.

2 Wi be tomba'nuwe gw'inago s'Anyambia: I, egombe zi bia, inle; omedu o jona'nuwe, kâ pivia'nle; e denda ntŏndini y'Anyambia.

3 Nl'isauñ meyinâ yi be dendo'nuwe nli wao, kânde wi mie Rerĕ nlâ miĕ.

4 Ndo isauñ meyinâ y'awulini miĕ'nuwe, inle; go be bia egombe, anuwe kâ jonginia, inle; mi awulini'nuwe yo. Nla isauñ yinâ yi re mi bulinia'nuwe yo gw'alonga, kânde mi avegagi nl'anuwe.

5 Ndo egombe zinâ mi kĕndaga gore oma o romi miĕ, ndo zyel'oma gore'nuwe o bambia miĕ, inle; O toa gwĭ?

Digitized by Google

6 Ndo kânde mi abulinia'nuwe isauñ meyinâ, ekĕva z'ajonia irĕmi yani.

7 Ndo mi bulinia'nuwe omiĕnle: yi re mbia gore'nuwe, inle; mi akĕndaga: kânde kao mi akĕndaga Ozindini e be bia gore' nuwe; ndo go be kĕnda miĕ, mi be tomĕ gore'nuwe.

8 Ndo go be bia yĕ, e be suria ntye g'oŋwanja w'ibe nl'orĕti nl'ijĕkĕlia:

9 Gw'ibe, kânde wi jivira miĕ:

10 G'orĕti, kânde mi kĕnda gore Reri yam, kâ'nuwe jena miĕ nyĕnle;

11 Gw'ijĕkĕlia, kânde oga wi ntye yinâ e jĕkĕlio.

12 Mi are nl'isauñ imienge yi bulinia'nuwe, ndo anuwe lĕnge ngulu yi sindinla yo vĕnâ.

13 Ndo go be bia Inlinla ny'omiĕnle, e be kendia'nuwe g'omiĕnle wodu; kânde e be bulia g'okuwĕmĕ: ndo osauñ wedu wi be jâgâ yĕ, *wo* be kambo ndĕ; kâ ye be tuminia'nuwe isauñ yi bia.

14 E be suminia miĕ: kânde e be bŏnga vâ yam, aruminia gore nuwe.

15 Yâma yodu yi re nla Reri yam, iyam: yenâ bulia miĕ, inle; e be bŏnga gore miĕ, aruminia gore'nuwe.

16 Oŋwa lĭngo wakwĕ, anuwe be jena

Digitized by Google

miĕ; nl'oŋwa lĭngo wakwĕ, anuwe be fâ jena miĕ, kânde mi kĕnda gore Rerĕ.

17 Nle be bulia *awĕwâ* gore ongili wĕ wao nla wao, inle; Yinâ yi bululiniĕ'zuwe ande? Inle; oŋwa lĭngo wakwĕ, anuwe be jena miĕ: nl'oŋwa lĭngo wakwĕ, anuwe be fâ jena miĕ: kânde mi kĕnda gore Rerĕ?

18 Nle be bulia wao, inle; Ande zina zi bulio ndĕ, inle; Oŋwa lĭngo wakwĕ? azuwe pa mia nte buliĕ.

19 Ndo Jisu amieni, inle; w'aṽeli bambiĕ, nl'awuliniĕ wao, inle; Anuwe bambianla, inle; mi abulinia'nle; Oŋwa lĭngo wakwe, anuwe be jena miĕ: nl'oŋwa lĭngo wakwĕ, anuwe be fâ jena miĕ?

20 Gĭlĭgĭlĭ mi bulinia nuwe, inle; anuwe be dena nli tonga, ndo ntye be tŏnda polo; kâ nuwe be jena ekĕva, ndo ekĕva zani zi be kaluo gw'itŏnda.

21 Oṁanto ja e suno nli syângâ are nl' ekĕva, kânde igwĕri nyĕ ny'abieni: ndo ja ajano oŋwanla, e fâ jonginia azili mĕ nyĕnle, vâ mbia kânde onlomi ajano go ntye.

22 Ndo anuwe vĕnâ re nl'ekĕva; ndo mi be fâ jena'nuwe, kâ irĕmi yani yi be jena mbia polo, kâ mbia yani zyel'oma bŏngina' nuwe yo.

Digitized by Google

23 Go ntyugu mĕ, anuwe be bambia miĕ mpângâ. Rĕti, mi bulinia'nuwe ezâmedu zi be bambia'nuwe Rerĕ gw'ini nyam, e be pa'nuwe *zo*.

24 Anuwe pa bambia ezâmedu gw'ini nyam koanga egombe zinâ: vambiani, kâ'nuwe bŏnga, kâ mbia yani jonia.

25 Isauñ meyinâ y'awulini miĕ'nuwe nli gâmba; ndo egombe zi bia go be kamba miĕ'nuwe nyĕnle nli gâmba ndo mi be tuminia'nuwe Rerĕ buku.

26 Go ntyugu mĕ anuwe be bambia gw' ini nyam: mi zye bulinia'nuwe, inle; mi be kambinla Rerĕ vâ'nuwe:

27 Kânde Rerĕ ayĕmĕ e tŏnda'nuwe, kânde anuwe arŏndi miĕ nl'ayiviri, inle; mi avĕieni avila gore Anyambia:

28 Mi avĕieni avila gore Anyambia, nl'avĕia go ntye; nla mi fâ tiga ntye agĕnda gore Rerĕ.

29 Nle be bulinio yĕ nl'ongili wĕ, inle; Vona, vĕnâ o kamba buku, o kâmba nli gâmba.

30 Ndo vĕnâ azuwe amieni, inle; o voro isauñ yodu, nl'o zyel'isyâlâ, inle; oma bambiâ: vâ yinâ azuwe jivira, inle; o bieni avila gore Anyambia.

Digitized by Google

31 Nle be jivira Jisu wao, inle; Vĕnâ anuwe jivira?

32 Vonani, igwĕra nyi bia; I, ny'abieni, go be pazangana, nuwe: omedu go mbori yĕ, kâ tiga miĕ anka: ndo mi azye anka, kânde Rerĕ are nla miĕ.

33 Isauñ meyinâ y'awulini miĕ'nuwe, inle; gore miĕ anuwe ga loanle nl'amĕnje. Go ntye anuwe be doana nli njuke, ndo zindinlani irĕmi yani: kânde mi akevi ntye.

EWONJO XVII.

AGAMBA minâ m'awulio nli Jisu, nl'arombinle antyâ mĕ g'orovă, nl'awuliĕ, inle; Rera, igwĕra ny'abieni: zuminia Oŋwanli wâ onlomi, inle; Oŋwanli wâ ga zuminiâ kĕ.

2 Ga nt'aveniâ yĕ ngulu gw'izyonli yodu, inle; e ga vĕ emĕnlâ z'egombe zodu gore waodu w'aveniâ yĕ.

3 Nla yinâ nle emĕnlâ z'egombe zodu, inle; wi ga miâ, Anyambia ya rĕti dadiĕ, nla Jisu Krais o romio ndâ.

4 Mi azuminiâ go ntye; mi amĕnizi evilo z'aveniâ miĕ go janja.

5 Ndo vĕnâ, O Rera, zuminiâ miĕ nl'a-

Digitized by Google

wĕmĕ, nl'ivendi ny'avegagi miĕ nl'awĕ ntye vakiliaga râ.

6 Mi atumini ini nyâ gore *mŏngi* w'aveniâ miĕ, avila go ntye: w'avegagi iwâ, kâ wĕ pa miĕ wao: w'avenjavenji igambi nyâ.

7 Ndo w'amieni, inle; ezâmedu z'aveniâ miĕ, zi re nl'awĕ:

8 Kânde mi aveni wao agamba m'aveniâ miĕ: kâ w'awŏngi *mo* nl'amieni wao rĕti, inle; mi avieni avila gore wĕ: kâ wao jivira, inle; awĕ romi miĕ.

9 Mi kambinla vâ wao: mi kambinla vâ ntye: ndo vâ wao w'aveniâ miĕ: kânde iwâ.

10 Nl'iwam waodu iwâ, nl'iwâ wam; nla mi apendizo nli wao.

11 Ndo vĕnâ, mi azyele go ntye nyĕnle, ndo winâ wi re go ntye, nla mi bia gore wĕ. Rera Orunda, venjavenja gw'ini nyâmĕ wao w'aveniâ miĕ, inle; wi ga loanle mo, ga nta re'zuwe.

12 Vâ re miĕ nla wao go ntye, mi avenjavenji wao gw'ini nyâ: w'aveniâ miĕ, mi avenjavenji, nla zyel'omâri gore wao o re pera pa, kao onwa w'ijilizo, inle; irĕndâ tâ bia rĕti.

13 Ndo vĕnâ mi bia gore wĕ, nl'isauñ yinâ

Digitized by Google

y'agambio mĭĕ go ntye, inle; wi kâ doana nl'itŏndi sam ralie g'ikuwi yaomĕ.

14 Mi aveni wao igambi nyâ; kâ ntye numba wao, kânde wao *ga* yi ntye, ga nta re mĭĕ zye yi ntye.

15 Mi *b*ambiâ, inle; romba wao go ntye, ndo, inle; venjavenja wao avila gw'ibe.

16 Wao *ga* yi ntye, ga nta re mĭĕ *ga* yi ntye.

17 Vanga wao nkĕre, nli omiĕnle wâ: igambi nyâ nyi re omiĕnle.

18 Ga nt'aromiâ mĭĕ go ntye, yenâ aromi mĭĕ wao go ntye kĕ.

19 Nla gw'inyangi nyao mi mĕpia okuwam, inle; wao kĕ, wu ga mĕpio vâ omiĕnle.

20 Nlâ mi k*a*mbinla wao dadiĕ: ndo gore wao kĕ wu be jivira mĭĕ gw'igambi nyao:

21 Inle waodu ga loanle mo; ga nt'are wĕ Rera, nla mĭĕ: nla mĭĕ nla wĕ, inle; waodu kĕ ga loanle mo nla'zuwe; yenâ ntye ga yivire, inle; awĕ romi mĭĕ.

22 Ivenda ny'aveniâ mĭĕ, mi aveni nyo wao, inle; wi ga loanle mo ga nta re'zuwĕ omo;

23 Mĭĕ nli wao, kâ wĕ nli mĭĕ, inle; wu ga vango mbia mpolo nl'omo, yenâ ntye ga

Digitized by Google

mia inle awĕ romi miĕ: nl'arŏndi wao, ga nt'arondiâ miĕ.

24 Rera, mi bela, inle; wao kĕ w'aveniâ miĕ doana nla miĕ go mbora re miĕ: kâ wao jena ivendi nyam, ny'aveniâ miĕ: kânde o rŏndi miĕ ntye y'av*a*kiliaga râ.

25 O Rera y'orĕti, ntye y'am*i*e wĕ: ndo mi avoro wĕ, kâ winâ w'amieni, inle; o romi miĕ.

26 Nla mi amieza wao ini nyâ, kâ mi mieza *nyo*, inle; itŏnda si tŏndo ndâ miĕ, si be doana gore wao, kâ mie kĕ, gore wao.

EWONJO XVIII.

NDO gw'agambi Jisu agamba minâ, be kĕndĕ alaliĕ oŋw'olâvi Kĭdrŏn nl'ongili wĕ: avegagi vâvâ ntyaga, ayinginliĕ nl'ongili wĕ.

2 Mbora meyâ y'amienio nli Judas o gotizĕ kĕ: kânde Jisu agĕndagi vâvâ egombe zenge nl'ongili wĕ.

3 Gw'awŏngi Judas nkândâ y'*anlomi* nli nlami y'isâzya avila gore imĭnisĕ impolo nl' Ifaraisi, be biĕ nl'ilampi, nl'ijo, nl'imianga.

4 Jisu sambo, amieni isauñ yodu yi bia gore yĕ, agĕndiagĕ nl'awuliniĕ wao, inle; Anuwe buta mande?

Digitized by Google

5 Be jivira wao yĕ, inle, Jisu yi Nazerĕt Awulini Jisu wao, inle; miĕ nle *yĕ*. Nla Judas kĕ o gotizĕ, agumanli nla wao.

6 Gw'awulini yĕ wao, inle; miĕ nle *yĕ*, w'avĩni nli nyuma, avoswa go ntye.

7 Nle be fâ bambiĕ wao, inle; Anuwe buta mande? Be jivira wao, inle; Jisu yi Nazerĕt.

8 Be jivira Jisu awulini wao, inle; mi abulini'nuwe, inle; miĕ nle *yĕ*. Jâgâ'nuwe buta miĕ riga *mŏngi* sinâ kĕndaga:

9 Inle; igamba ny'agambio ndĕ, kâ bia rĕti, *mŏngi* mesânâ w'aveniâ miĕ, mi periza nlâ'mâri.

10 Ndo Saimŏn Pitĕr avegagi nl'okwara aluri wo, azâva nyongo yi mĭnisĕ mpolo oroi onomiĕ wĕ. Ina nyi nyongo nle Malkus.

11 Nle be bulina Jisu Pitĕr, inle; Vĩniza okwari wâ gw'egoro: ingongo ny'avenio miĕ nle Reri yam, mi ayŏnge nyo?

12 Nle be bŏnga nkândâ, nli ngâwa nli nlami y'isâzya ny'Iju awŏngi wao Jisu, agorĕ,

13 Nl'agĕndia wao yĕ gw'alonga gore Anas, (kânde avegagi ogâi wi Keaifas, o vegagi mĭnisĕ mpolo ompuma mĕ mo.)

14 Ndo Keaifas nle yĕ o veni mondâ gore

Digitized by Google

Iju, inle; mbia vâ onlomi oñâri e ga yuwe gore anlaga.

15 Ndo Saimŏn Pitĕr azongiĕ Jisu, ongili oñâri kĕ. Ongili mewânâ amieno nli mĭnisĕ mpolo, nl'ayinginlĕ nli Jisu go nago yi mĭnisĕ mpolo.

16 Ndo Pitĕr agumanli gw'iguge gw'igala. Nle be kâgwa ongili oñâri mewânâ o mienio nli mĭnisĕ mpolo agambiĕ nl'*oma* o penginla iguge nl'ayinginliĕ Pitĕr.

17 Nle be bulia oŋw-anto o pengini iguge gore Pitĕr, inle; Awĕ aranga oñâri w'ongili w'onlomi winâ? Awuliĕ, inle; G*a* miĕ.

18 Nl'inyongo nli sâzya w'agumanli vâvâ, w'avangi ebeke z'amingilia m'ogoni: kânde avegagi ife: kâ wao jâgâ ogoni: nli Pitĕr agumanli nla wao ayâgâ ogoni.

19 Nle be bambia mĭnisĕ mpolo avambiĕ Jisu g'ongili wĕ nl'inĕnji sĕ.

20 Be jivira Jisu ayivirĕ, inle; mi agambi buku go ntye: mi anlĕnjagi ntyug'wedu go nago y'Anyambia, nla go nago mpolo y'Anyambia, gw'agĕndagi Iju egombe zodu, ndo go ntyâria mi ak*a*mba mpângâ.

21 O bambia miĕ sĕ? Vambia wao w'ayâginu miĕ nt'agambi miĕ gore wao; vona, w'avoro nt'agambi miĕ.

Digitized by Google

22 Ndo gw'agambiĕ yenâ, enlami z'isâzya z'akumanli, awoli Jisu nli ntyâmĕ, nl'awuliĕ, inle; O jivira mĭnisĕ mpolo yenâ?

23 Ayiviri Jisu gore yĕ, inle; Jâgâ mi akamba mbe; kâ mieza nl'ibe: ndo jâgâ mbia, o bola miĕ sĕ?

24 (Ndo Anas agĕndiziĕ lirio pa, gore Keaifas mĭnisĕ mpolo.)

25 Nle be kumanla Saimŏn Pitĕr, ayâgâ ogoni. Nle be bulino yĕ nle wao, inle; Awĕ kĕ arang'om̃âri w'ongili wĕ? Alandiĕ nl'awuliĕ, inle; *ga* miĕ.

26 Nyongo'm̃âri yi mĭnisĕ mpolo (o vegagi s'ijano nlâ renio nli Pitĕr oroi) awuliĕ, Mi zye jenâ go ntyaga nl'ayĕ?

27 Nle be fâ danda Pitĕr: nla kwĕvimo agogi njŏgâni.

28 Nle be kĕndiza wao Jisu avila gore Keaifas go nago yi jĕkĕlio, avegagi ntye mpiri: ndo waomĕ wi *j*inginla go nago yi jĕkĕlio: wi vende *dĕnga* mpali: ndo, inle; wi ga nya ntyago yi ntigo.

29 Be kâgwa Pailŏt gore wao nl'awulia, inle; Ntyĕmbâ nde bago'nuwe gore onlomi winâ?

30 Be jivira wao awuliniĕ, inle; Kânle yĕ *g*'omâ mbe, azuwe tâ b*a*gĕ gore wĕ.

Digitized by Google

31 Nle be bulinia Pailŏt wao, inle; Wŏngani yĕ, ayĕkĕliĕ nl'ivangi nyani. Awulinio yĕ nl'Iju, inle; Sambo zye mbia vâ'zuwe jona omedu.

32 Inle; igamba nyi Jisu nyi ga vie rĕti ny'agambio ndĕ, go tuminia njuni be juwo ndĕ.

33 Nle be fâ jinginla Pailŏt go nago y ijĕkĕlio, be feliĕ Jisu avambiĕ, inle; Awĕ oga w'Iju?

34 Ayiviro yĕ nli Jisu, inle; O bulia ndaga yinâ awĕmĕ, mbĕ amâri wi re buliniâ pa g'onwanji wam?

35 Ayiviri Pailŏt, inle; Miĕ Jiu? Inlŏngâ nyâmĕ nl'imĭnisĕ impolo w'avagiâ gore miĕ. O'lend'ande?

36 Be jivira Jisu, inle; Inlŏngâ nyam aranga nyi ntye yinâ: kânle inlŏngâ nyam nyi ntye yinâ, gavâ inyongo sam s'atâ noa, inle; mi agotizo gore Iju: ndo vĕnâ inlŏngâ nyam nyi zye gunu.

37 Pailŏt awulinie, inle; sambo Awĕ oga? Be jivira Jisu, inle; O bulia, inle; miĕ oga. Go ndaga yinâ yo yanio miĕ, go ndaga yinâ avieni miĕ go ntye, inle; mi ga mieza g'omiĕnle. Omedu o re nl'omiĕnle e jâgâ inyoi nyam.

Digitized by Google

38 Be bulino yĕ nle Pailŏt, inle; Omiĕnle nl'ande? Gw'awuliniĕ yenâ avâ kâgwĕ gore Iju nl'awuliniĕ wao, inle; mi pa dĕnga ntyĕmbâ nla yĕ du.

39 Ndo anuwe re nla ntyali, inle; miĕ ga vuruna'nuwe oñâri go ntyago yi ntigo: Anuwe bela miĕ puruna'nuwe Oga w'Iju?

40 Nle be fâ tongwa waodu, inle; Arang' *omâ* winâ: ndo Barabas. Ndo Barabas avegagi ofe.

EWONJO XIX.

NLE be bŏnga Pailŏt Jisu nl'azivi *yĕ*.

2 Nl'anlogi isâzya ipaki ny'arĕndĕ, w'awonie *nyo* gw'ewonjo zĕ: be bâria wao yĕ nli ngâi yatenatena.

3 Nl'awulia, inle; Mbolo, Oga w'Iju: nl' awoli wao yĕ nl'agâ mao.

4 Nle be fâ kâgwa Pailŏt, awuliniĕ wao, inle; Vonani mi bagĕ gore'nuwe, miane, inle; miĕ dĕnga ntyĕmbâ du gore yĕ.

5 Nle be bia Jisu avĭĕ, bâra pa nl'ipaki ny'arĕndĕ nli ngâi mpolo yatenatena. Be bulia *Pailŏt* gore wao, inle; Vonani onlomi!

6 Gw'ayenio yĕ nl'imĭnisĕ impolo nli nlami, arongi wao, inle; V̆anianiĕ, v̆anianiĕ. Be

Digitized by Google

bulia Pailŏt gore wao, inle; Wŏngani yĕ, kâ banianĕ; kânde mi dĕnga ntyĕmbâ du gore yĕ.

7 Be jivira Iju ayivirĕ, inle; Azuwe re nl' ivanga, nla gw'ivangi nyazyo e ga yuwi, kânde e panga okuwĕ Onwanla w'Anyambia.

8 Gw'ayâgiu Pailŏt igamba menyânâ, arieniĕ viaganu:

9 Nl'avâ jinginlĕ go nago y ijĕkĕlio, awuliniĕ Jisu, inle; O pila gwĭ? Ndo Jisu e jivira ndaga.

10 Nle be bulia Pailŏt gore yĕ, inle; O gambe nla miĕ? O pa mia, inle; mi are nl'ingulu yi baniâ, nli ngulu yi purunâ?

11 Be jivira Jisu, inle; O lĕnge ngulu yedu gore miĕ, kao ya po wĕ avila gw'igonu: ndo oma o kotizi miĕ gore wĕ are nl'ibe ipolu viaganu.

12 Nl'avila vâvâ avĕli Pailŏt puruně: ndo Iju w'arongi, inle; Jâgâ o puruna *oma* winâ, Awĕ *ga* ndego yi Sizar: omedu o panga okuwĕ oga, e sira Sizar.

13 Gw'ayâgiu Pailŏt igamba meyânâ, avagiĕ Jisu, be doanĕ tu gw'eka z'ijĕkĕlio, go mbora yi felio, inle; Evungu z'ado; ndo go nkambini yi Hibru, inle; Gabbata.

Digitized by Google

14 Nl'avegagi ntyugu y'ikekizo nyi ntyago yi ntigo, nli baraba igwĕra ny'orovă; nl'awuliniĕ Iju, inle; Vonani Ogi wani!

15 Ndo w'arongi, inle; Rombani *yĕ*, rombani *yĕ*, vaniani yĕ. Awulini Pailŏt wao, inle; Mi ga vanie Ogi wani? Ayiviri imĭnisĕ impolo, inle; Azuwe azye nl'oga, kao Sizar.

16 Nle be pĕ yĕ gore wao go banio go krus. Be bŏnga wao Jisu agĕndizĕ.

17 Be kâgwĕ aroanla krus yĕ, go mbora yi felio, inle; *mbora* y'inkĕli, yo felio nli *nkambini* yi Hibru Gŏlgote:

18 Gogo, avani wao yĕ, nl'amâri avani nl' ayĕ, omâri g'ozamba omâri ke g'ozamba, Jisu g'ogaregare.

19 Be tĕnda Pailŏt irĕndâ, avatia *yo* go krus. Nl'irĕndâ nle, Jisu yi Nazerĕt Oga w'Iju.

20 Nl'irĕndâ yinâ y'arangunio nl'Iju sinyenge: kânde mbora y'avanio Jisu y'avegagi piĕre go nka mpolo: y'arĕndio nli Hibru, *nli* Grik nli Latĭn.

21 Nle be bulia imĭnisĕ impolo s'Iju gore Pailŏt, inle; Arĕnda, inle; Oga w'Iju; ndo awulia'nle; Miĕ nle Oga w'Iju.

22 Be jivira Pailŏt, inle; nt'arĕndi miĕ mi atĕndi.

Digitized by Google

23 Ndo isâzya gw'aṽani wao Jisu, awŏngi wao ingâi sĕ, ageri so mbĕi nai, gore sâzya yedu mbĕi m̃âri; nli ngâi mpolo *yĕ* kĕ: ndo ngâi mpolo yi pegaga nl'idatizo, y'anogio y'antuntu avila gw'igonu agĕnda go ntye.

24 Nle be bulia wao nla wao, inle; Azuwe ga rige jokune yo, ndo *azuwe* ga gĕnizani o be bŏnga yo: inle irĕndâ ga via rĕti y'awulia, inle; W'ageri ingâi sam wao nla wao: ndo vâ ngâi yam mpolo, w'agĕnizi o be bŏnga yo. Isauñ meyinâ y'alendio nl'isâzya.

25 Ndo agumanli baraba nli krus yi Jisu, ngi yĕ, nl'oŋwângi yi ngiĕ, Mere oñanto wi Kliopa nli Mere Magdeli.

26 Gw'ayeni Jisu ayeniĕ ngi yĕ, nl'ongili o tŏndo ndĕ kumanla pa piĕre, awuliniĕ ngi yĕ, inle; Oñanto, vona oŋwanli wâ!

27 Nle be buliniĕ ongili, inle; Vona ngi yâ! Avila gw'igwĕra menyâ ongili mewânâ awŏngiĕ go *mbor*'iyĕmĕ.

28 Avila vâvâ Jisu amieni, inle; isauñ yodu y'asulizo pa, inle; irĕndâ ga via rĕti awuliĕ'nle; mi ajena esove.

29 Ndo avegagi dovia pa egĕnizo ralie nli vĭniga; be jonia wao izavu nyi nyândâ nli vĭniga aṽeli *yo* g'okongolio nl'aṽeli *yo* g'ogwani wĕ.

Digitized by Google

30 Ndo gw'awŏngi Jisu awŏngiĕ vĭniga awulia'nle; Amani: alĕmbizi ewonjo zĕ, nl'alubui oŋwĕi wĕ.

31 Ndo Iju, kânde y'avegagi ikekiza, inle; bende yi ga *r*igana go krus g'owenja wi syânâ, (kânde syânâ myânâ y'avegagi ntyugu mpolo) avambi wao Pailŏt, inle; agolo wao mi ga mâguno, kâ wao tombo.

32 Nle be bia isâzya, amâguna agolo m'olonga, nl'om̃ari o ṽanio nl'ayĕ.

33 Ndo gw'aṽieni wao gore Jisu, ayeni wao, inle; aluo juwa pa, wi mâguna agolo wĕ:

34 Ndo sâzya'm̃âri arumi oṽanji wĕ *nl' igânga*, nla kwĕvimo avovi ntyina nl'anĭngo.

35 Nl'ayĕ o yeni *yo*, awuli, kâ igambi nyĕ nyi re rĕti: kâ yĕ mia, inle; awuli rĕti, inle; anuwe ga yivire.

36 Kânde isauñ yinâ y'alendio, inle; irĕndâ yi ga vie vâ rĕti, inle; epi zĕ z'am*â*guno.

37 Nl'avâ wulia irĕndâ im̃âri, inle; Wi be ponâ o rumio wao *igânga*.

38 Nl'avila vâvâ Josĕf yi Araimatia (o vegagi ongili wi Jisu, ndo nli ntyâria gw'itia s'Iju) anlĕgiri Pailŏt, inle; e ga rombe okuwa wi Jisu: nl'arigio *yĕ* nli Pailŏt *bŏnga*. Nle be biĕ awŏnga okuwa wi Jisu.

Digitized by Google

39 Nl'avieni kĕ Nĭkodimo, (o vieni gw'alonga ogwĕra gore Jisu,) nl'avagiĕ ya yi nkango yi myur nl'alqi, vâ nkama y'agwĕra.

40 Nle be bŏnga wao okuwa wi Jisu avinga wo nl'olamba wi lĭnĕn, nli ya yi nkango gwi mpangini yi mbĕnle y'Iju.

41 Ndo go mbora y'avanio yĕ avegagi ntyaga: nla go ntyaga avegagi orongino *w'ado* owânla, wi re wi pa bĕnlo oma nâ mâri.

42 Vâvâ alimbinli wao Jisu, kânde *owenja* w'ikekiza s'Iju; kânde orongino w'avegagi piĕre.

EWONJO XX.

SYÂNÂ viaganu *ntyugu* mâri, avieni Mere Magdelini ibanga ntye mpiri, go orogino, ayeni ido ny'atombio avila g'orongino.

2 Nle be pulĕ mango, avia gore Saimŏn Pitĕr: nla gore ongili omâri o tŏndio nli Jisu, nl'awuliniĕ wao, inle; W'atombi Ovangini, g'orongino: ndo azuwe mie mbora yi re wao dimbinlĕ pa.

3 Nle be kĕnda Pitĕr nl'ongili omâri mewânâ, nl'avia g'orongino.

4 Yenâ avuli wao mango ta; ndo ongili omâri aviagani Pitĕr, kâ yĕ donge bowa g' orongino.

Digitized by Google

5 Nl'alĕmbiĕ, avona ilamba imbia limbinli; ndo e jinginla.

6 Nle be bia Saimŏn Pitĕr azongĕ nl'ayinginlĕ g'orongino, ayeni ilamba lĭnĕn re limbinli;

7 Nl'ĕvelĕs z'agoro gw'ewonjo zĕ, zi pegaga limbinli nl'ilamba lĭnĕn, ndo puro pa go mbora nl'iyĕ.

8 Nle be jinginla ongili oñâri mewânâ, o longe bieni g'orongino, ayeniĕ nl'ayiviri.

9 Kânde wi duo w'amia irĕndâ, inle; e ga vâ tongwa avila gw'ijuwa.

10 Nle be fâ kĕnda ongili go nkala yaomĕ.

11 Ndo Mere agumanli g'ozamba w'orongino denaga: Ndo gw'aleniagĕ, alĕmbiĕ *avona* g'orongino.

12 Nl'ayeniĕ enjel mbani nli pupu, doana pa, oñâri gw'ewonjo, oñâri gw'agolo, go mbora y'avegagi okuwa wi Jisu limbinli.

13 Be bulinio wao yĕ, inle; Oñanto o dena nde? Be jivirĕ wao, inle; Kânde w'atombi Ovangini wam, miĕ mia mbora re wao dimbinlĕ pa.

14 Ndo gw'awuliĕ yenâ, aṽizĕ go nyuma, nl'ayeniĕ Jisu are gore, kâ yĕ mie, inle; ayĕ nle Jisu.

15 Awuli Jisu gore yĕ, inle; Oñanto o

Digitized by Google

den'ande? O buta mande? Aṽětiĕ, inle; ayĕ oma o penjavenja ntyaga, awuliniĕ, inle; Rera, jâgâ o re tombĕ pa vĕnâ, wulinia miĕ mbora yi re wĕ dimbinlĕ pa, kâ miĕ bŏngĕ.

16 Awulini Jisu yĕ, inle; Mere. Aṽĭzĕ, okuwĕmĕ, awuliniĕ, inle; Rabonai, yi bulia'nle; Onlĕnji.

17 Be bulina Jisu yĕ, inle; agota miĕ, kânde mi pa panda gore Reri yam; ndo gĕnda gore awângi yam, awulinia wao, inle; mi panda gore Reri yam, nli Reri yâ: nla gore Anyambia yam nl'Anyambia yâ.

18 Aṽieni Mere Magdelini awuliniĕ ongili, inle; ayeniĕ Ovangini, kâ yĕ buliniĕ isauñ meyinâ.

19 Ndo ntyugu mĕmo nkolu, syânâ, agugi m'avegagi ngwa go mbora y'alatani ongili, gw'itia s'Iju, aṽieni Jisu, agumanli go garegare yao, awuliniĕ wao, inle; Amĕnje gore' nuwe.

20 Nla gw'awuliniĕ yenâ, arumini wao intyâme sĕ nl'oṽanji wĕ. Nl'arŏndi ongili polo gw'ayeni wao Ovangini.

21 Nle be fâ bulinia Jisu wao, inle; Amĕnje nl'anuwe: ga nt'aromio miĕ nli Reri vam: nânâ toma miĕ'nuwe.

Digitized by Google

22 Gw'awuliĕ yenâ, ayâwuni *wao* nl'awuliniĕ wao, inle; Wŏngani Inlinli Ivia.

23 Ibe s'omedu si nyezo'nuwe, si re nyezo pa gore wao; Nl'ibe s'omedu si nyezo'nuwe, si nyezo.

24 Ndo Tŏmas oñâri gore igomi nl'avani, o felio'nle; Dĭdymus e d*u*o vâvâ gw'aṽieni Jisu.

25 Nle be bulinio yĕ nl'ongili oñâri, inle; Azuwe ayeni Ovangini. Ndo awuliniĕ wao, inle; Kao mi ajena ampogo m'intyângâ gw' intyâme sĕ: kâ mi afela oñeno wam gw' ampogo m'intyângâ: kâ mi afela ntyâme yam g'oṽanji wĕ, mi be jivira.

26 Viaganu ntyugu y'enanai, ongili wĕ w' avâ jinginli wao nli Tŏmas agugi ngwa, aṽieni Jisu agumanli g'ogaregare, nl'awuliĕ, inle; Amĕnji nl'anuwe.

27 Nle be buliniĕ Tŏmas, inle; Ṽaga oñeno wâ gunu, ayena intyâme sam; kâ baga ntyâmi yâ gunu, aṽela yo g'oṽanji wam; kâ alo*ṽ*e mpaga, ndo yivire.

28 Be jivira Tŏmas awuliniĕ yĕ, inle; Ovangini Wam nl'Anyambia yam.

29 Be bulinio yĕ nli Jisu, inle; Tŏmas oñ' ayiviri, kânde oñ'ajeni miĕ: wu re savinlo, wi re pa jena; kâ wao jivira.

Digitized by Google

30 Nla lemba yenge yĕnle y'alendio nli Jisu rĕti gw'azyo m'ongili wĕ, yi re tĕndo gw'ezango zinâ.

31 Ndo isauñ meyinâ y'arĕndio, inle; anuwe ga yivire, inle; Jisu ayĕ nle Krais Oŋwanla w'Anyambia, inle; njivira anuwe ga lĕnge emĕnlâ gw'ini nyĕ.

EWONJO XXI.

ISAUÑ meyinâ viaganu avâ tumini Jisu okuwĕmĕ gore ongili go mbeni yi Taibiria: nla yenâ aruminiĕ *okuwĕmĕ*.

2 W'avegagi ta Saimŏn Pitĕr, nli Tŏmas o felio Dĭdymus nli Netaneĕl o pila go Kene yi Galaili, nl'*awanla* wi Zĕbedi, nl'ongili owĕnle avani.

3 Be bulia Saimŏn Pitĕr gore wao, inle; mi kĕnda go jona vĕre. Awulini wao yĕ, inle; Azuwe toa nl'awĕ kĕ. Be kĕnda wao, agwena g'owatanga nyŏngâ mâri; nl'ogwĕra mewânâ, wi jona ezâma.

4 Ndo ibanga agumanli Jisu g'ozyĕgĕ; ndo ongili wi mie, inle; mewâ'nle Jisu.

5 Nle be bulinio wao nli Jisu, inle; Awanla anuwe re nla vĕre? Be jivira wao yĕ, 'nle; Nyawĕ.

6 Awuliniĕ wao, inle; Vungani mbuzya

Digitized by Google

g'ozaṃba ogâ onomiĕ w'owatanga, gambĕnle anuwe be dĕnga. Nle be punga wao, ndo vĕnâ wi dĕnga ngulu yi dura yo, nle vĕre ibunla.

7 Nle be bulia ongili mewânâ arŏndio nli Jisu, awuliniĕ Pitĕr, inle; Nle Ovangini. Sambo, Saimŏn Pitĕr gw'ayâgiu yĕ nle Ovangini, anloanliĕ ngâi yi punga mbuzya, (kânde avegagi tele,) nl'avosw'ayĕmĕ go mbeni.

8 Nl'ongili aṃ̃âri w'aṽieni nl'owatanga owango, (kânde wi pegaga bo go ntye, ndo vâ inkama si pĕni nai,) alura mbuzya *ralie* nli vĕre.

9 Gw'azumi wao go ntye, ayeni wao amengilia m'ogoni, nli vĕre dimbinlo pa vâ-vâ, nli mpĕmba.

10 Be bulia Jisu gore wao, inle; Vagani yi vĕre y'ajonio'nuwe.

11 Be kĕnda Saimŏn Pitĕr, alurie mbuzya go ntye ralie nli vĕre volo, nkama nl'agomi atani nli vĕre iraro: ndo vanganli gw'avegagi yo yenge, mbuzya yi *j*uwa.

12 Be bulinio wao nli Jisu, inle; Yogo nyeni. Ndo t*ua* oma w'ongili o lĕnge ngulu bambiĕ, inle; Awĕ mande? w'amia'nle: *ayĕ* Ovangini.

Digitized by Google

13 Nle be bia Jisu, awŏnga mpĕmba, ava wao, nli vĕre kĕ.

14 Ndo meyinâ nle *nyŏngâ* yi ntyaro y'arumini Jisu okuwĕmĕ gore ongili wĕ, ayĕ tongwa pa avila gw'ijuwa.

15 Nânâ gw'anyeni wao, Saimŏn Pitĕr awulio nli Jisu, inle; Saimŏn oŋwa wi Jona, o tŏnda miĕ viaganu nla mesinâ? Be buliĕ, 'nle; I, Ovangini; o vora, inle; mi tŏndâ. Awuliniĕ yĕ, inle; Nyeza awa-w'adâmbe wam.

16 Avâ buliniĕ yĕ nyŏngâ yi mbani, inle; Saimŏn oŋwa wi Jona, o tŏnda miĕ? Awuliniĕ yĕ, inle; I, Ovangini, o voro'nle; mi tŏndâ. Be buliniĕ yĕ, inle; Nyeza adâmbe mam.

17 Be fâ buliniĕ yĕ nyŏngâ yintyaro, inle; Saimŏn oŋwa wi Jona, o tŏnda miĕ? Be jena Pitĕr ayeniĕ ekĕva, kânde avambiĕ *nyŏngâ* yi ntyaro, inle; O tŏnda miĕ? Nl' awuliniĕ yĕ'nle; Ovangini, o voro isauñ yodu: o voro, inle; mi tŏndâ. Be bulinio yĕ nli Jisu, inle; Nyeza adâmbe mam.

18 Rĕti, mi buliniâ, gw'avegagiâ orumbe, o noanlagi awĕmĕ nl'agĕndagi mbora yi tŏndo ndâ: ndo go be tuâ onĕrŏ, o be tombinla agâ mâ, kâ'amâri be noanlizâ, nl'aroanlâ go mbora yi re wĕ arŏnda.

Digitized by Google

19 Yinâ y'awulio ndĕ, gò tuminia njuwe ude, e be suminia Anyambia. Nl'ayĕ kamba pa yenâ, awuliniĕ'nle; Zonga miĕ.

20 Nl'avĩzi Pitĕr, ayeniĕ ongili o tŏndo nli Jisu, songa; (ayĕ kĕ o viti go ntono yi Jisu gw'inya sinkolu, nl'awulia'nle; Ovangini, ayĕ mande o be kotizâ?)

21 Pitĕr ayeni yĕ, awulini Jisu, inle; Ovangini, *oma* winâ be denda sĕ?

22 Be bulinio yĕ nli Jisu, Jâgâ mi jivira, inle; e ga loanle kao mi abia, inyâ ande? Zonga wĕ miĕ.

23 Nle be kĕnda igamba nyinâ gore awângi yĕ'nle; ongili mĕwânâ e be j*u*wa; ndo Jisu e k*a*mba gore yĕ, inle; e be j*u*wa, ndo ja mi jivira, inle; e ga loanle, kao mi abia inyâ ande?

24 Ongili mewinâ nle yĕ o buliă nli isauñ meyinâ, nl'arĕndi isauñ meyinâ: kâ'zuwe mia'nle; agambi mĕ, mi re rĕti.

25 Nla re isauñ imiĕnle imiĕnge kĕ y'alendio nli Jisu: yi re, ja yi tâ tĕndo yodu, mi tanga vanganli ntye yomĕ ya y*á*lie toana yango yi re kâ tĕndo. Emĕn.

Digitized by Google

89107629396

B89107629396A

Digitized by Google